

زاد الصائمين

(باللغة الفلبينية)

Baon ng Nag-aayuno

INIPON AT INIHANDA NI

Fahad bin Yahya Al-Amari

Tagahatol sa Hukuman ng Apela sa Makka Mukarrah

ISINALIN SA WIKANG FILIPINO NI

Idres Tomambo Negroprado

AT INIWASTO NI

ABDUL HALIM GONZAGA

Sa Ngalan ng Allah Allah ang Mapagpala ang Mahabagin

Pambungad

Ang Lahat ng papuri ay sa Allah lamang na nag-iisa. at pagpapala at kayapaan sa Kanyang kahuli-hulihang Propeta (s.a.w).

Katotohanan isa sa mga patnubay ng Allah sa Kanyang mga alipin pagkatapos ng mga Mensahero at Propeta ay ang mga Maalam, sila ang mga tagapagmana ng mga Propeta at Tagagabay at mga Bituin na nagniningning at kumikislap.

Alam ng Allah ang Kanyang mga tagapagtanggol na nag-aanyaya mga tao tungo sa Kanya, nalalaman rin nila na sila ang mga tagataguyod ng katotohanan.

Sila ang isa sa mga nagpapaligaya ng puso at nagpapagaan ng mga damdamin at nagpapalakas ng mga determinasyon at pag-asa sa mga kalooban kahit malakas ang mga kagamitan ng kasiraan at digmaan laban sa Islam, ngunit makikita mo pa rin ang sigla ng mga tao sa pagkapit sa Islam at pagpunta at pagtanggol dito. Ang pagiging wasto ng kanilang pagsamba at pag-aaral sa tradisyon ng kanilang Propeta (s.a.w) at anumang pagpapalapit sa kanilang Panginoon at pagkamit sa Kanyang Paraiso at kaluguran, Ito lahat ay dahil sa pagpunta ng mga tao sa mga Maalam na makadiyos at makatotohanan at matibay sa kanilang paniniwala. At pagkuha sa kanilang dalisay na kaalaman sa pamamagitan ng pagtatanong at pagsaliksik sa tama mula sa mga salita ng mga Dalubhasa, at anumang pinakamalapit na katibayan at Sunnah at pagtapos sa responsibilidad at pagtanggap ng kanilang mga gawain sa panahon na dumami ang salungatan at bawat isa ay umaangkin ng kaalaman kahit ang kaalaman ay hindi siya kilala o kaya ang mangmang o nagdududa o pilosopong nakikipagtalakayan upang itaboy ang relihiyon gamit ang pag-iisip o isang malaking mangmang na umaangkin ng kaalaman at karunungan na hindi naman niya alam ang kaalaman at reyalidad.

Maging mabuti ang mga tao habang kinukuha nila ang kaalaman sa mga malalaking Dalubhasa at Matitiwalaan dahil kung hindi sila ay

mapapahamak. Ang katotohanan ang nagpapaliwanag sa malinaw at ang Kasinungalingan ay nagpapaliwanag sa patong patong na mga kadiliman¹.

O mga Katapid na Muslim:

Katotohanan ang umiisip sa kalagayan ng karamihan ay makikita mong nagpapaligsahan at nangunguna sa kanila sa pamamagitan ng paggamit ng mga pagkakataon at kaganapan sa mundong ito, Bagkus makikita mo sa siya sa kanyang mga katunggali na iniwanan sa kanyang likuran gamit ang lahat ng kanyang hawak na mga paraan at lakas sa pisikal at mental at kaalaman. Bagkus pinagbibintangan siya ng kabubuhan at kabaliwan.

Subalit tinuturuan niya ang mga tao kung paano ang landas tungo sa kaalaman at makikita mo siya na nagpapatayo ng mga pagsasalo para alamin kung paano kunin ang pagkakataon at itayo ang mga proyekto na nagbubunga sa mundong ito.

Ngunit seryoso ba tayo para magbubunga ang ating mga gawain at nakahanda sa proyekto para sa Kabilang-buhay. Tinatayo natin ang makabuluhang pag-aaral at kumpleto upang merong matutunan sa pinakamaayos na paraan? Puwede ba sisihin ng tatay ang kanyang mga anak o ang kaibingan sa pagiging pabaya sa pagkakataong ito? Meron bang uri ng pagpayo at pagdala at paglahad gamit ang mga cellphone at pagpupulong katulad sa pagtatayo ng mga proyekto sa mundo?

Makikita mo siya na nalulungkot sa pagkawala ng kanyang pera na Dirham, subalit hindi siya nalulungkot sa pagkawala ng kanyang relihiyon.

O mga Kapatid:

---

¹ Karamihan sa mga tao ay hindi binubukod ang kaibahan ng Maalam at Nag-aaral ng Kaalaman at Nag-aanyaya at Tagapayo at Imam sa Masjid at Nagsasagawa ng Adhan at Nag-iisip at Nagbabasa at Nagbabasa ng Ruqya at Gumagawa ng Islamikong Proyekto at Nag-aaral sa Kolihyo ng Shariah at Tagapayo ng Lipunan at Islamikong Makata, Ginawa sila ng mga tao sa iisang posisyon sa Kaalaman at Fatwah at pagdadala ng Nasyon.

Katotohanan ang pinakadakilang proyekto ay sa oras ipinanganak ang tao mula noong kapanganakan hanggang siya ay lumabas sa mundong ito.

Ito ang dakilang proyekto na makasama niya ang Diyos, kaya ang mananampalataya ay laging dinadala ang hangaring ito at sa panghabang-buhay sa lahat ng pagkakataon at sandali at tuwing siya ay naglalakbay o hindi.

Nagpapalit ang pagitan ng pag-asa at takot sa bawat oras, at ang kanyang kamay ay nasa kanyang puso na nalulungkot at nag-alala kung tinamaan ng kalamidad o kakulangan, Nangangako sa sarili ng pagbabago at kaayusan at pinaparami ang pag-iisip sa paglalakbay at sa patutunguhan, at hindi alam kung ang kanyang katapusan sa kanyang proyekto ba ay kikita o malulugi?

Ang kanyang dila ay hindi napapagod sa panalangin umaga man o hapon para makamit ang patnubay at tagumpay para makasali sa mga magtatagumpay at magwawagi. Hindi siya natutulog sa ilang oras ng gabi maliban sa kakaunti dahil sa takot at pangamba sa katapusan ng buhay at proyekto, At minsan napipigilan ang kanyang pagkain at pag-inom sa ibang mga araw dahil sa dakilang hangaring magtatagumpay at magwagi.

Natatakot at nangangamba sa kahit anong klase ng pagkalugi!? Ganito ang sitwasyon ng mga matatalino at namumuhunan sa mundo at ganon rin sa sitwasyon ng mga Mananampalataya na magtatagumpay sa Kabilang-buhay.

Kung merong natira sa mundo sa isang tao ay ang kanyang relihiyon, Tunay wala siyang nakaligtaan at hindi siya kailanman nalugi.

Mga Namumuhunan:

Nakalipas ang ilang araw ang isa sa mga proyektong Pangkabilang-buhay at Negosyong kumikita kasama ang Dakilang Allah ang Kataastaasan, natitikman niya ang tamis at paghihirap at pagdurusa sa

kaligayahan at katiwasayan kasama kay Allah ng bawat mananampalataya na merong tapat na hangarin at dalisay na kalooban.

Tunay ito ang buwan ng pag-aayuno at pagdarasal, Buwan ng mga kabutihan at pagsunod, Buwan pumapatak ang mga luha at nabubuhos sa mga kalooban, Buwan kung saan pinaparami ang mga gantimpala at pabuya, Buwan ng pagpapalaya ng mga tao sa Apoy at tagumpay sa mga lupain ng Paraiso, at ang pinakataas sa lahat ay ang kaluguran ng Allah. Buwan para dalisayin ang mga sarili at puntahan ang ikakalugod ng Allah ang Hari at Banal, Buwan ng Paglalakbay ng mga puso tungo sa Allah ang Maalam sa mga hindi nakikita, Buwan ng mga Habag at ang pabuya ay isang regalo, Buwan ng Paligsahan at pagmamadali at inisyatiba at paglago, Buwan ng pakipagbaka at pagtitiis, at buwan ng mga alipin at mabubuti at relihiyoso at natatakot. Kaya ano pa ang pinakamaganda at pinakadakila at pinakamataas kaysa rito!?

Panahon upang alamin ang sarili at kakayahan at karangalan ng kaluluwa at paglinis ng puso at pagdalisay at pagtaas ng antas at pagtanggap ng kasalanan at pagsubok upang marating ang kaluguran ng Allah at Pag-angat ng mga posisyon sa Paraiso at paglayo sa apoy.

Katotohanan ang taong nag-iisip ay namamangha ng lahat na pagkamangha mula sa mga matitigas ang puso, at pabaya at malalayo sa Allah sa dakilang buwan na ito kahit meron kang makitang nagpapaalala sa kanila at mga grupo ng mga natatakot sa Allah at nagpapakumbaba at saka pumupunta at hindi gumagalaw maliban na patungo sa kanilang Panginoon.

Kung sa mga araw na ito ay tinatayo ang mga pamamaraan na kinakailangan upang humarap at lumakad na hindi sa mapapalayo at mawala sa Allah, ay pumunta tayo tungo sa Allah at sa Kanyang Aklat at magsumikap at magsagawa ng mabuti para matakot sa Allah at magbalik-loob ng totoo at husgahan ang ating mga sarili at layuan ang

mga kalasanan at kamalian upang magtagumpay tayo at maging malaya sa Imperno.

Para masundan ang pamamaraan ng mga makadiyos at tagasunod ng dakilang Propeta: Ang pagtutulungan sa kabutihan at pagkatakot at karapatan ng kapatiran at pagmamahal at maging parte sa pagbahagi ng kabutihan at kaalaman, kaya aking sinulat ang aklat na ito hinggil sa mga batas ng pag-aayuno.

Pinamagatan ko (Baon ng Nag-aayuno) ang aklat na ito, na naglalaman ng isang-daan at animnapu't anim na mga isyu subalit aking pinaiksi at madaling dalhin at unawain. At aking pinagsikapan rito na makita ng nag-aayuno ang kanyang hinahangad at inaasam at inipon ko ito mula sa mga Hadith at mga paliwanag at mga salita ng mga Kasamahan ng Propeta (s.a.w) at mga Tagasunod nila at ang Apat na Imam: Abu Hanifah at Malik at Shafi'e at Ahmad at kanilang mga tagasunod at iba pang mga Imam ng Islam at mga Liwanag ng Patnubay -Kaawaan nawa sila ng Allah-.¹

At biyayaan sila dahil sa Islam at sa mga Muslim, At pinili ko ang pinakamalapit na katibayan at paliwanag mula sa mga tagasuri sa kapahintulutan ng Allah.

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

At kung nagkagulo kayo sa isang bagay ay bumalik kayo sa Allah at Mensahero, kung kayo ay naniniwala sa Allah at sa Huling Araw. Ito ang mainam at mahusay na pangangahulugan. 4:59

---

¹ Aking kapatid na Mambabasa: Dadaan sa iyo sa aklat ang salitang (Karamihan ng mga Dalubhasa), hindi maitago sa ito ang mga Madhab sa Fiqh ay Apat: Abu Hanifah at Malik at Shafi'e at Ahmad, At hindi maitago sa iyo ang salungatan sa pagitan nila at pagitan ng kanilang mga tagasunod sa sanga ng Fiqh, Kapag magkasundo ang dalawa o tatlo mula sa kanila sa iisang isyu, Ito ang ibig sabihin ng Karamihan ng mga Dalubhasa. Mga salita ng mga Dalubhasa ay kailangan nating lawakan sa ating mga damdamin sa salungatan at magkaroon ng magandang pag-uugali sa Salungatan, at huwag sana ang mga tagasunod ng mga Dalubhasa ay magkaroon ng pagsunod lamang sa kanila na nagbubunga ng pagkapoot at pagkahiwalay sa pagitan ng mga Muslim. At ang mga Imam ay hindi nagsasalita ng mga salita para sumunod lamang sa kanila ang mga tao at iiwanan ang mga katibayan. Katotohanan sila ay nagsabi: (Kung naging tama ang Hadith ay kunin mo ito at iwanan ang aking sinabi).

At sinumang gustong magdagdag ay tumingin sa mga aklat ng mga Dalubhasa.

Humihiling ako sa Allah na sana ito ay maging mainam na baon sa Araw ng Pagkabalik, at ilayo tayo sa mga kasalanan at kamalian sa salita at gawa, at sana ito ay maging paki-pakinabang at maayos at katanggap-tanggap sa Allah. Ito ay isang mabuti at pananagutan at pag-asa sa iba.

Humihiling ako sa Allah na ito ay makasali sa mabuting gawa sa buhay sa mundo at pagkatapos ng kamatayan para sa akin at sa aking mga magulang at pamilya sa Araw kung saan ipapakita ang mga kabutihan.

O mga nag-aayuno sa lahat ng lugar: Binabati ko kayo ng pinakamagandang pagbati na nagmula sa aking lugar na Makkah na isang sagradong lugar ng Islam at Qur'an at kapanganakan ng Mensahero ngAllah (s.a.w) at ang pagbati bilang mga susi ng mga Puso at aking regalo sa inyo upang maging daanan sa mga puso. Biyaya na nagpapatuloy na kaalaman at pag-alaala at aklat. Biyaya sa mga tagasunod at biyaya tungo sa patutuguhan.

At ang pinakamagandang regalo ng isang Muslim sa kanyang kapatid ay ang pinakamabuting salita na may karunungan at nawa dagdagan ng Allah ito ng patnubay at makapag-alis ng kamangmangan.

Una: Mga Isyung patungkol sa mga Kondisyon ng Pag-aayuno at mga tungkulin nito at mga Batas ng Pagsira ng Pag-aayuno.

Ang Pag-aayuno ay Obligasyon

1. Ang Pag-aayuno ay obligasyon ng bawat Muslim na umabot sa tamang edad at pag-iisip at malusog at hindi naglalakbay at walang anumang hadlang tulad ng pagrereгла at pagdurugo dahil sa panganganak.

Ang Pagtakwil sa Pag-aayuno

2. Ang sinumang umiwan nito dahil kanyang tinanggihan ito sa pagiging obligasyon ay isang Pagtakwil (Kuf'r), sapagkat tinaggihan niya ang isa sa mga haligi ng Islam, at sinumang umiwan nito dahil sa katamaran at kapabayaang, siya ay nakagawa ng malaking kasalanan at tungo sa matinding panganib.

Tamang edad at pagpasok sa Islam

3. Kapag pumasok sa Islam ang isang tao o kaya umabot ang bata sa tamang edad sa buwan ng Ramadan ay kailangang mag-ayuno sa natitirang oras at hindi niya kailangang bayaran ang nakaraan.

Kondisyon sa Kabataan

4. Kapag pumasok sa Islam ang tao o kaya umabot ang bata sa tamang edad sa oras ng Ramadan sa umaga ay kailangang mag-ayuno subalit hindi siya magbayad. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil ang kondisyon ng isang Obligasyon ay dumating, at ito ang pagpasok ng tao sa Islam at pagtupad ng kondisyon ng batas sa mga kabataan.

Bawal mag-ayuno bago ang Ramadan

5. Ipinagbawal ang pag-aayuno ng isang araw bago ang Ramadan maliban kung kanyang naugaliang mag-ayuno ng mga Sunnah tulad ng Araw ng Lunes at Huwebes o kaya kabayaran.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ « لَا يَتَقَدَّمَنَّ أَحَدُكُمْ رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلًا كَانَ يَصُومُ صَوْمَهُ فَلْيَصُمْ ذَلِكَ الْيَوْمَ » رواه البخاري

Inulat ni Abu Huraira (r.a) na sinabi ng Propeta (s.a.w): "Huwag ninyong unahan ang Ramadan ng pag-aayuno ng isang araw o dalawa maliban sa taong nasanayan niya mag-ayuno, Mag-ayuno siya sa araw na iyon." Isinalaysay ni Bukhari

Pagtanaw sa bagong buwan

6. Ang lahat na tao ay dapat sumunod kung makita ang bagong buwan at paglaho nito sa kanilang lugar, at kung hindi nila ito nakita ay sumunod sila sa pinakamalapit na lugar ng mga Muslim sa pagtanaw nito. At kinakailangan sa mga Muslim sa isang lugar na magkasundo at hindi magsalungat sa ganitong isyu sapagkat ang pagkakasundo sa pag-aayuno at pagdiriwang ng Eid ng Fitr sa isang araw ay pagtupad sa matinding layunin ng Islam. At ang malayong opinyon sa layuning ipagsama ang mga tao at pagmamahal ng bawat isa ay higit na mainam kaysa malapit na opinyon ngunit magdudulot naman ng hiwalayan at salungatan sa isyung ito.

Paghangad ng Pag-aayuno

7. Kailangan magsimula ang hangarin ng pag-aayuno sa oras ng gabi.

عَنْ حَفْصَةَ عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ « مَنْ لَمْ يُبَيِّتِ الصِّيَامَ قَبْلَ الْفَجْرِ فَلَا صِيَامَ لَهُ ». رواه النسائي

Inulat ni Hafsa na sinabi ng Propeta (s.a.w): "Ang sinumang hindi naghangad ng pag-aayuno bago ang Fajr ay walang pag-aayuno sa kanya." Isinalaysay ni Nisa'i at itinama ni Albani

At sapat na ang isang hangarin mula sa unang buwan ng Pag-aayuno ayon sa tamang opinyon ng mga Dalubhasa maliban kung may taong sumira ng kanyang pag-aayuno dahil meron siyang kadahilan, katulad ng may karamdaman at lumalakbay. Katotohanan kailangan niyang tukuyin ang kanyang hangarin sa oras siya ay mag-aayuno, Ito ang

opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa. At ang iba naman nagsabi: Kailangan hangarin ito sa bawat araw. At ang malapit ay ang Una sapagkat ang bawat isa ay humahangad ng mag-aayuno ng buong buwan sa Ramadan mula pa sa simula. Ang paghangad ng pag-aayuno sa buong Ramadan ay puwede.

Lugar ng Hangarin

8. Ang lugar ng hangarin ay nasa puso at hindi binibigkas ang hangarin, sapagkat walang binanggit sa mga tradisyon ng Propeta (s.a.w) at sa mga gawain ng kanyang mga kasamahan "Kalugdan nawa sila ng Allah".

Wastong hangarin sa mga Boluntaryong Pag-aayuno

9. Ang wastong hangarin sa mga Boluntaryong pag-aayuno ay sa kahit anong oras sa gabi o umaga. At ito ang opinyon ng mga Dalubhasa, at may Hadith.

عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ « هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ ». فَقُلْنَا لَا. قَالَ « فَأَيُّ إِذَا صَائِمٌ ». ثُمَّ أَنَا يَوْمًا آخَرَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهْدَى لَنَا حَيْسٌ. فَقَالَ « أَرَيْنِيهِ فَلَقَدْ أَصْبَحْتُ صَائِمًا ». فَأَكَلَ. رواه مسلم

Sinabi ni Aisha ang ina ng mga Mananampalataya: "Pumasok sa akin ang Propeta (s.a.w) ng isang araw at nagsabi: Meron ba kayong makakain, sinabi ko: Wala po. Sabi: Mag-aayuno na lamang ako. Pagkatapos dumating sa amin ng ibang araw at aming sinabi: Merong nagregalo sa atin ng isang Has (tinapay na may palamang margarina at datiles), Kanyang sinabi: Dalhin mo sa akin sapagkat ako ay nag-aayuno at saka siya'y kumain." Isinalaysay ni Muslim

Gantimpala sa Humangad

10. Gantimpalaan ang sinumang humangad ng boluntaryong pag-aayuno sa oras na iyon. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil ang mga gawain ay naaayon sa mga hangarin.

Pagkain ng Sahur

11. Ang pagkain sa umaga (Sahur) at pagkain sa gabi (Iftar) ay katibayan sa paghahangad ng Pag-aayuno. Sapagkat ang tao kapag kumain ng Sahur ay mag-aayuno at ang buong gabi ay oras para sa paghahangad ng Pag-aayuno.

Sitwasyon ng Nahimatay

12. Ang nahimatay ay may dalawang sitwasyon:

a. Ang sinumang nahimatay sa oras ng umaga, ang kanyang pag-aayuno ay tama. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat kanyang naabutan ang pagsamba sa oras.

b. Ang sinumang nahimatay sa gabi bago ang Fajr hanggang lumubog ang araw, ang kanyang pag-aayuno ay hindi natupad kahit siya ay humangad ng pag-aayuno o hindi. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil nawala ang kanyang pag-iisip sa oras ng Pag-aayuno. Kaya ang isyung ito ay para sa mga naaksidente o kaya may operasyon sa hospital at iba pa.

Nawalan ng Malay

13. Ang sinumang nawalan ng malay sa buong buwan ng Ramadan at pagkatapos nakagising ay kailangan niyang mag-ayuno bilang kabayaran, Ito ang opinyon ng Apat na Imam sapagkat ang sakit ay gumagaling kaya kailangang bayaran ng pag-aayuno.

Matanda at May sakit

14. Ang matanda at may karamdaman na hindi kayang mag-ayuno at magbayad ng pag-aayuno ay kailangan magpakain sa bawat araw ng isang dukha ng pagkaing makakabusog -lutong pagkain o hindi-. At walang hangganan ayon sa malapit na mga salita ng mga Dalubhasa, At kung hindi nabanggit ang hangganan nito sa teksto ng Qur'an at Hadith ay babalik sa nasanayan ng mga tao. Sabi ng ibang Tagapagpaliwanag ng Qur'an: "Kailangan magpalabas ng pagkain at hindi pera", ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa ayon sa nakasaad sa Batas ng Shariah. Kaya ang pagsagawa nito ay isang

pagdakila sa Allah at walang sinumang nagsalungat sa mga Samahan ng Propeta (s.a.w) hinggil rito tulad ni Umar at Ali at Ibnu Umar at Ibnu Abbas -Kalugdan nawa sila ng Allah- .

Fidyah

15. Binibigay ang Fidyah (Pantubos sa nagawang kakulangan sa Ramadan) ay para sa mga Mahihirap at Dukha at maliban sa kanila mula sa karapat-dapat bigyan ng Zakah ay hindi kasali dahil ito lamang ang nabanggit sa Qur'an. At ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Paglalakbay na walang kakayahan

16. Kapag lumakbay ang isang walang kakayahang mag-ayuno ay hindi nawawala sa kanya ang kabayaran ng Fidyah ayon sa malapit na salita ng mga Dalubhasa dahil sa kawalan ng katibayan.

Pagpapakain bago ang Oras

17. Hindi tama ang pagpapakain bago ang buwan ng Ramadan, ito ay pinagkasunduan ng mga Dalubhasa. At hindi wasto ang pagpapalabas nito sa unang buwan ng Ramadan, at hindi wasto unahan ito ng isang araw sapagkat nagbigay siya ng pantubos bago pa ito nangyari, at puwede ito'y ipahuli.

Isyu: Kung siya ay magpakain sa bawat araw o bawat ikasampung-araw o sa panghuling buwan o iba pang araw, ito ay puwede.

Hindi mawawala ang Pananagutan

18. Ang sinuman walang kayang magpakain ay hindi mawawala sa kanya ang Kabayaran at pananagutan niya ito hanggang dumating sa kanya ang kakayahan, at kapag siya ay namatay at wala siyang kakayahan, wala siyang pananagutan. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Kawanggawa sa walang kakayahan

19. Tama ang pagbigay ng kawanggawa para sa taong walang kakayahan na pagpapakain sa kanyang pahintulot. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Kabayaran sa may kakayahan

20. Kapag meron kakayahan ang tao na mag-ayuno ngunit siya ay nakapagbigay na ng kabayaran sa Fidyah, kailangan pa ba niyang mag-ayuno at magbayad ng pag-aayuno? Ito ay may dalawang sitwasyon:

a. Kapag kanyang nakayanan ang pag-aayuno sa araw na iyon na nagpalabas siya ng Fidyah, hindi niya kailangang mag-ayuno at magbayad. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa, sapagkat sa oras na siya ay inutusang magbigay ng Fidyah, kanyang tinupad.

b. Kapag nagbigay siya ng Fidyah bago ang oras nito, at pagkatapos meron na siyang kakayahang mag-ayuno, kailangan niyang mag-ayuno sapagkat ang utos sa kabayaran ay magbigay ng pagkain sa bawat araw ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa tulad sa nabanggit.

Pagpapahuli sa Pagpapakain

21. Kapag nahuli ang pagpapakain at saka nagkaroon siya ng kakayahan, kailangan niyang mag-ayuno sapagkat meron na siyang kakayahan sa pag-aayuno bago inutos ito na magpakain.

Kapag dumating ang Kakayahan

22. Kapag may kakayahan siyang mag-ayuno sa panahon ng Ramadan, kailangan niyang mag-ayuno sa natirang mga araw mula sa kanyang kalakasan dahil sa kawalan ng dahilan.

Matanda na nawalang ang Pag-iisip

23. Ang matanda na nawala ang kanyang tamang pag-iisip at hindi nakakaunawa ng mga bagay-bagay sa kanyang kapaligiran o kaya nawala lagi ang kanyang tamang pag-iisip, siya ay hindi kailangang mag-ayuno o magpakain dahil ang utos ay para lamang sa mga may tamang pag-iisip.

Sakit na puwedeng sirain ang Ayuno

24. Anong sakit na puwedeng sirain ang ayuno ng taong kailangang mag-ayuno?

Sakit na nagpapahirap sa kanyang pag-aayuno o kaya sakit na lumalala kung siya ay mag-ayuno o tumatagal ang paggaling kung siya ay mag-ayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil ang ipinapahintulutan na kumain sa Ramadan ay naghihirap o nagkakaproblema sa pag-aayuno.

Mga uri ng Karamdaman

25. Mga uri ng Karamdaman:

- a.** Sakit na merong lunas kaya puwede siyang kumain subalit bayaran ito ng pag-aayuno.
- b.** Sakit na walang lunas kaya puwede siyang kumain subalit magpapakain siya ng dukha tulad sa nabanggit kanina.
- c.** Ang sinumang walang alam sa kanyang sitwasyon ay dapat kumain at maghintay hanggang siya'y gumaling at pagkatapos kanyang bayaran ng pag-aayuno. At kapag siya ay naabutan ng kamatayan, ang hatol ay ayon sa batas ng Kabayaran ng pag-aayuno, mamaya sa kapahintulotan ng Allah.

Uri ng mga Paghihirap

26. Ang mga Uri ng mga Paghihirap:

- a.** Paghihirap na kanyang nasanayan na kaya niyang dalhin tulad ng pananakit at sakit ng ulo at ngipin at iba pa ay hindi pinapayagang kumain sa Ramadan.
- b.** Paghihirap na hindi kayang dalhin at hindi normal ay pinapayagang kumain sa Ramadan.

Taong may sakit sa pag-iisip

27. Taong may sakit sa pag-iisip ay merong mga sitwasyon:

- a.** Kung siya ay gumagamit ng gamot sa pang araw-araw at hindi niya kayang mag-ayuno, ang hatol ay katulad sa taong walang lunas ang karamdaman.

- b.** Kung dumarating ang kanyang sakit sa pag-iisip minsan at sa ibang oras ay kailangan mag-ayuno siya. At kapag kailangan niyang uminom ng gamot ay kanyang sirain ang pag-aayuno at saka bayaran.
- c.** Kapag siya ay nawalan ng malay, ang hatol sa kanya ay katulad sa nawalan ng malay tulad sa nabanggit.
- d.** Kapag siya ay uminom ng gamot at saka natulog ng buong umaga, ang kanyang pag-aayuno ay tama.
- e.** Kung ang may sakit sa pag-iisip ay katulad sa mga baliw o kaya merong sakit na (Down Syndrome o Autism at iba pa) ay depende sa sitwasyon:
  - I.** Kung nawala ang kanyang pag-iisip at hindi nakakaunawa ng mga bagay-bagay at saka wala ng lunas ang kanyang sakit. Hindi siya kailangang magbayad ng pag-aayuno at hindi siya magpapakain sapagkat hindi siya kasali sa pag-aayuno.
  - II.** Kung siya ay meron pag-iisip at unawa sa mga bagay bagay, kailangang siyang mag-ayuno at kung hindi niya kayang mag-ayuno ay magpakain ng dukha tulad sa nabanggit.
  - III.** Kung nawalang ang kanyang pag-iisip at pagkatapos gumaling sa panahon ng Ramadan, hindi siya kailangang mag-ayuno sa nakalipas na araw subalit mag-ayuno siya sa natirang oras. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil bumalik ang kanyang pag-iisip at pag-unawa.
  - IV.** Kung nawalan ang kanyang pag-iisip tuwing Ramadan, hindi niya kailangang magbayad ng pag-aayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil hindi siya kasali sa mga inutusang mag-ayuno.
  - V.** Kung nawalan ng pag-iisip araw-araw ay hindi kailangang magbayad ng pag-aayuno at hindi tama sa kanya ang pag-aayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil hindi siya kasali sa inutusan at hindi siya magbayad ng ayuno tulad sa nabanggit.
  - VI.** Kapag siya ay gumaling ng ilang oras ay kailangan niyang mag-ayuno at hindi kailangang bumayad. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil siya ay naging kasali sa mga inutusan.

Buntis at Nagpapasuso

28. Ang buntis at nagpapasuso ay merong tatlong sitwasyon:

- a.** Kung nahahirapan silang dalawa sa pag-aayuno ay kailangan nilang magbayad ng pag-aayuno na walang pagpapakain. Ito ang opinyon ng Apat na Imam.
- b.** Kapag silang dalawa ay natatakot sa kanilang anak, Ang pinakamalapit na sagot ng mga Dalubhasa ay kailangang magbayad ng pag-aayuno. Ito ang opinyon ng ibang mga sumunod sa mga Kasamahan ng Propeta (s.a.w) tulad ni A'ta at Nakh'i at Zuhri at iba pang mga Maalam. Tulad sa

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ٢:١٨٥

Sabi ng Allah: (At sinumang sa inyo ang nagkasakit o kaya nasa paglalakbay, ipaliban ito sa ibang mga araw). 2:185

Ang nabanggit sa pagiging obligasyon ng pagpapakain na hindi magbayad ng pag-aayuno ay si Ibnu Abbas at Ibnu Umar Kalugdan nawa sila ng Allah.¹ Ito ay aking masasagot:

Ito ay ikakalugod o kaya pagsisikap sa mga teksto o kaya ang pagpapakain na kasama ang kabayaran ayuno, sapagkat ang pag-alis ng kabayaran ay dapat may matibay na katibayan at malinawag, at ang orihinal ng batas rito ay ang kabayaran at hindi ito maaalis ang gamit ang mahinang katibayan lalo na sa pag-aayuno dahil ito ay isa sa mga haligi ng Islam. At kung may nagsabi ang pagpapakain ay ang kinakailangan, sana sumikat ito sa pagitan ng mga kasamahan ng Propeta (s.a.w). At saka pinaabot sa atin ng malinaw upang hindi tayo magkaproblema at magduda at ang isyung ito ay para sa pangkalahatan. Kung siya ay nagpakain at nagbayad, Ito ay mas mainam upang makalabas sa salungatan ng mga Dalubhasa. At ito ang sinabi ni Ibnu Umar at ibang mga Tabi'in tulad ni Mujahid at Hasan at Nakh'i.²

---

¹ Isinalaysay ni Daruqutni 2388, 2382

² Isinalaysay ni Abdul Razzaq sa kanyang Aklat 7558 at sa Tafsir Ibnu Abi Hatim 1/308

c. Kung silang dalawa ay natatakot sa kanilang mga sarili at sa kanilang mga anak, ang hatol ay katulad sa pangakalawa, at ito ang pinakamalapit.

Isyu: Mga batas sa Pagpapakain ay pantubos o (Fidyah) sa walang kakayahang mag-ayuno.

Isyu: Hindi dumadami ang Fidyah ayon sa bilang ng mga sanggol at bata ayon sa malapit na opinyon sapagkat ang pagpapakain ay kapalit ng pag-aayuno.

Isyu: Kailangang magpakain ang tatay at hindi ang nanay ayon sa malapit na opinyon sapagkat obligasyon ng lalaki ang sustento ng pamilya.

Pag-aayuno dahil sa Kapakanan ng Sanggol

29. Ang batas para sa buntis at sa nagpapasuso kung sinira nila ang pag-aayuno para sa kapakanan ng kanilang sanggol. Ang lahat na sumira ng pag-aayuno para sa kapakanan ng iba ay katulad din ng pagsira ng ayuno para ligtasin ang nalulunod o ang may sakit at iba pa. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Pagsira ng pag-aayuno para sa kapakanan ng iba

30. Ang sinumang sumira ng pag-aayuno para sa kapakanan ng iba ay hindi kailangang pagtimpi sa naiwang oras ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa sapagkat walang pakinabang at mahina ang katibayan sa pagtimpi.

Ang Regla

31. Ang babae kapag ang kanyang regla ay natapos sa umaga ay hindi kailangang magtimpi sa pagkain sa natirang oras ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa. Katulad sa nabanggit sa kanina.

Natapos ang Regla bago ang Fajr

32. Kapag natapos ang kanyang regla bago ang Fajr at saka naligo pagkatapos ng Fajr, ang kanyang pag-aayuno ay wasto. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Hindi Normal na Regla

33. Ang sinumang may alam sa kanyang regla ay hindi normal ang paglabas nito, kinakailangan niyang huwag hangarin na sirain ang kanyang pag-aayuno at huwag sirain ang layunin nito, at kung meron siyang nakitang regla ay dapat na niyang sirain ito kaagad at saka bayaran ng ayuno. At hindi wasto ang pag-aayuno kung ang kanyang hangarin ay sa pagitan ng pag-aayuno at pagsira nito.

Paglabas ng Dugo

34. Ang paglabas ng dugo na hindi naman regla ay hindi nagbabawal sa pagdarasal at pag-aayuno. Ito ang pinagkasunduan ng mga Dalubhasa na merong mga matibay na katibayan.

Kayumanggi at Dilaw na Dugo mula sa Babae

35. Kayumanggi at dilaw na lumalabas sa ari ng babae ay merong mga sitwasyon:

- a.** Bago dumating ang regla ay huwag niyang sirain ang pag-aayuno.
- b.** Sa oras ng regla ay katulad sa hatol ng regla.
- c.** Huling oras ng regla at bago matapos ang regla, ang hatol ay katulad ng regla.
- d.** Kung natapos ang regla at saka ito lumabas ay hindi niya dapat sirain ang pag-aayuno.

عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ كُنَّا لَا نَعُدُّ الْكُدْرَةَ وَالصُّفْرَةَ شَيْئًا

Sabi ni Ummu A'tiyyah: "Dati hindi namin tinuturing ang Kudra (kayumanggi) at Sufra (Dilaw) na mula sa regla." Isinalaysay ni Bukhari

Pag-aayuno ng mga Sumisisid

36. Ang pag-aayuno ng mga sumisisid sa tubig o sumasali sa mga palaro sa paglangoy ay merong dalawang sitwasyon:

a. Kung higit sa kanyang tingin na hindi makakapasok ang tubig sa kanyang lalamunan mula sa bunganga o ilong, at siya'y mahusay lumangoy at saka iniingatan niya ang kanyang pag-aayuno. Ito ay pinapahintulutan dahil ang hatol rito ay katulad ng pagligo sa malamig na tubig. At ito ang opinyon ng apat na Imam.

b. Kung sa kanyang tingin na ang tubig ay makapasok sa kanyang lalamunan dahil sa paglangoy at pagsisid, dito ay ipinagbabawal para sa kanya ang paglangoy at pagsisid sa buwan ng Ramadan, sapagkat sinasadya niyang sirain ang ayuno at dinadala ang kanyang pag-aayuno sa panganib.

Umabot ang tubig na hindi sinadya

37. Kung siya ay pumasok sa paliguan at umabot ang tubig na hindi sinadya, ang kanyang pag-aayuno ay wasto ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa.

Pangalawa: Mga Isyu na may kaugnayan sa oras ng pagtimi at pagsira.

Babala: Karamihan sa mga tao kapag tumayo sa higaan bago ang Fajr, kumain siya kaagad at uminom bago inalam ang pagsikat ang araw.

Pagtiwala sa mga Panibagong Kagamitan

38. Pagtiwala sa mga panibagong kagamitan sa pagtukoy ng oras sa pagtimi at pagsira ay merong dalawang sitwasyon:

a. Kung ang paraan ng komunikasyon ay wasto tulad ng cellphone at telebisyon at radyo sa pangkasalukuyan at eksakto ang oras, Ito ay puwedeng gamitin bilang paghambing sa pagtiwala sa pagdinig ng Adhan mula sa taong maasahan.

b. Kung ang paraan ng komunikasyon ay hindi eksakto tulad ng cellphone at telebisyon at radyo na hindi pangkasalukuyan. Ito ay hindi puwedeng pagtiwalaan tulad sa pagsira at pagtimi sa ayuno sa pamamagitan ng pagtiwala sa hindi maasahang tao na nagsasagawa ng Adhan.

Adhan

39. Hindi puwedeng uminom ng tubig o kumain habang ang tao ay nagsasagawa ng Adhan, Kailangan niyang tumigil habang may nagtatawag ng Adhan. Ayon sa Hadith...

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- « إِذَا سَمِعَ أَحَدُكُمْ النِّدَاءَ وَالْإِنَاءَ عَلَى يَدِهِ فَلَا يَضَعُهُ حَتَّى يَقْضِيَ حَاجَتَهُ مِنْهُ ». رواه أبو داود

Inulat ni Abu Huraira na sinabi ng Mensahero ng Allah (s.a.w): "Kung narinig ng isa sa inyo ang panawagan (ng Adhan) at ang baso ay nasa kanyang kamay, huwag niya itong ilagay hanggang makatapos siya rito." Isinalaysay ni Abu Dawud

Ang sagot sa sumusunod:

- a.** Ito ay hindi wastong hadith mula sa Propeta bilang Marfu.
- b.** At kung wasto ang Hadith, baka ito ay para sa naunang panahon, o kaya sa biglaang adhan na hindi alam ang oras, o kaya meron siyang pagdududa. Ngunit sa nakakaalam ng oras at nakarinig ng Adhan at saka siya ay uminom, hindi siya kasali sa Hadith. Ang katibayan kapag dumami ang mga hinala ay nawawala ito ng saysay dahil sa pagdududa sa pagiging tama ng Hadith at kahulungan nito. Kaya hindi puwedeng unahin ang mga ito sa mga malilinaw na katibayan sa pagiging tama at sa kahulungan. At hindi inuuna ang pagdududa kaysa sigurado katulad sa sinabi ng Propeta (s.a.w).

عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أَنَّهُ قَالَ « إِنَّ بِلَالَ يُؤَدِّنُ بِلَيْلٍ ، فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَدِّنَ ابْنُ أُمِّ مَكْنُومٍ » متفق عليه

Inulat ni Aisha (r.a) na sinabi ng Propeta (s.a.w): "Katotohanan si Bilal ay nagsasagawa ng Adhan, kaya kumain kayo at uminom hanggang magsasagawa ng Adhan si Ibnu Ummi Maktum." Isinalaysay ni Bukhari at Muslim

Pag-akala sa natirang Oras

40. Ang sinumang kumain o uminom na kanyang inaakala na meron pang natitirang oras sa gabi subalit lumitaw na ang buwang liwayway. Ano ang hatol ng kanyang pag-aayuno?

Ang lugar ng kanilang pagkasalungat sa pagitan ng mga Dalubhasa Kaawaan nawa ni Allah.

a. Kailangang magtimpi at bayaran ang pag-aayuno. Ito ang sinabi ni Abu saeed Al-Khudri at Ibnu Mas'ud Kalugdan nawa sila ni Allah at opinyon ng Apat na Imam.

b. Wasto ang kanyang pag-aayuno at hindi niya kailangang mag-aayuno ulit. Ito ang sinabi ni Mujahid at Hasan.

Subalit ang mas malapit ay ang una lalo na sa panahon natin sa ngayon na naging madaling alamin ang oras, at naging malinaw na ang ibang tao ay pabaya kung hindi niya alam ang oras, ngunit ang sinumang hindi nagpabaya, ang kanyang pag-aayuno ay wasto.

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ وَأُنزِلَتْ (وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ) وَلَمْ يُنَزَّلْ (مِنَ الْفَجْرِ) وَكَانَ رِجَالٌ إِذَا أَرَادُوا الصَّوْمَ رَبَطَ أَحَدُهُمْ فِي رِجْلَيْهِ الْخَيْطَ الْأَبْيَضَ وَالْخَيْطَ الْأَسْوَدَ ، وَلَا يَزَالُ يَأْكُلُ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُ رُؤْيَاهُمَا ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ بَعْدَهُ (مِنَ الْفَجْرِ) فَعَلِمُوا أَنَّهَا يَعْنِي اللَّيْلَ مِنَ النَّهَارِ. متفق عليه

Inulat ni Sah'l bin Saad ay nagsabi: "Sa oras ipinababa (at Kumain kayo at uminom hanggang maging malinaw sa inyo ang puting sinulid

kaysa itim na sinulid) at hindi pa ipinababa ang (sa buwang liwayway), kaya ang mga tao dati kung gustong mag-aayuno ay tinatalian ng isa sa kanila ang kanyang paa ng puting sinulid at itim at kumakain siya hanggang maging malinaw ang kanyang pagtanaw sa mga rito, Kaya ipinababa ng Allah pagkatapos nito ang (sa buwang liwayway). Nalaman nila ang ibig sabihin pala nito ay ang gabi kaysa umaga." Isinalaysay ni Bukhari at Muslim

Hindi sila pinabayad ng pag-aayuno dahil sa kanilang kamangmangan.

Pagkain na may pagdududa sa paglubog ng Araw

41. Ang sinumang kumain na siya ay nagdududa sa paglubog ng araw at hindi naging malinaw sa kanya ang sitwasyon. Kailangan niyang bayaran ang pag-aayuno, at walang salungatan sa pagitan ng mga Dalubhasa sapagkat hindi puwedeng sirain ang pag-aayuno sa pag-aalinlangan.

Naging malinaw ang Pagdududa

42. Ang sinumang kumain na siya ay nagdududa sa paglubog ng araw at naging malinaw ang sitwasyon sa kanya na siya ay kumain pagkatapos ng paglubog ng araw, hindi niya kailangang bayaran ang pag-aayuno. Walang salungatan rito.

Pag-akala na tapos na paglubog ng Araw

43. Ang sinumang kumakain na inaakala ang araw ay tapos na lumubog subalit naging malinaw sa kanya na hindi pa ito lumubog. Kailangan ba niyang magbayad?

Ang lugar na nagsasalungat ang mga Dalubhasa Kaawaan nawa siya ni Allah:

Unang Pangkat: Kailangang magbayad ng pag-aayuno, Ito ang opinyon ng Apat na Imam.

Pangalawang Pangkat: Hindi, Ito ang opinyon ni Hasan at A'ta at ibang mga dalubhasa.

Ang Pinakamalapit: Kailangan niyang mag-aayuno sapagkat ang mga katibayan ay malinaw.

عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ أَفْطَرْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- فِي يَوْمِ غَيْمٍ نَمَّ طَلَعَتِ الشَّمْسُ. قُلْتُ لِهَيْشَامٍ أَمَرُوا بِالْقَضَاءِ قَالَ لَا بُدَّ مِنْ ذَلِكَ. رواه ابن ماجه

Ayon kay Asma bintu Abu Bakr (r.a) na kanyang sinabi: Sinira namin ang aming pag-aayuno sa panahon ng sugo ng Allah (s.a.w) sa araw kung saan ito ay maulap ngunit lumabas ang araw, may nagsabi kay Hisham: Inutasan ba silang magbayad. Sabi: Kailangang bayaran nila iyon. Isinalaysay ni Ibnu Majah.

Nagsalungat sila hinggil sa Hadith ni Umar (r.a) na nag-utos ng kabayaran at karamihan sa mga nagsalaysay, kaya ang malapit at ligtas ay kailangang bayaran lalo na sa ating panahon na naging madaling malaman ang oras.

Babala: Ang kaibahan ng Pagdududa at Akala:

- Ang pagdududa ay naging katulad ang antas ng dalawang bagay at pag-aalinlangan dahil sa kawalan ng katibayan at palatandaan upang pinilin ang isa sa mga dalawang posibilidad.
- Ang akala ay pagpili sa isa sa mga dalawang posibilidad na walang pagtukoy sa katibayan at palatandaan at marka.

Lugar na Merong Gabi At Umaga

44. Ang lugar kung saan merong gabi at umaga ay kailangang mag-aayuno sa buong umaga kahit pa ito'y mahaba. Walang salungatan ito sa mga Dalubhasa.

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - « إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَا هُنَا ، وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَا هُنَا ، وَعَرَبَتِ الشَّمْسُ ، فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ » متفق عليه

Inulat ni Umar bin Khattab (r.a) na sinabi ng Propeta ng Allah (s.a.w): "Kapag dumating ang gabi mula rito at umalis ang umaga mula

rito at lumubog ang araw, Katotohanan nasira ang pag-aayuno ng tao." Isinalaysay ni Bukhari at Muslim

Ito ang Fatwa ng mga Dalaubhasa sa ngayon at kapag natakot sa kapahamakan ang tao sa kanyang sarili dahil sa haba ng umaga ay puwede niyang sirain ang pag-aayuno dahil sa katwiran na ito, sa kondisyon na hindi siya maging pabaya subalit bayaran niya ito.

Lugar na mahirap tukuyin ang oras ng Gabi at Umaga

45. Ang lugar kung saan hindi malaman ang gabi at umaga at parang isang araw ang umaga o gabi. Ang gabi o ang umaga ay dapat sukatin o kaya sundan ang mas malapit na lugar sa kanilang gabi at umaga.

Pangatlo: Ang mga makakasira ng Pag-aayuno at mga Sitwasyon at ang Prinsipyo.

Alamin kaawaan nawa ako ng Allah at sa ikaw: Ang mga prinsipyo rito sa mga nakakasira sa panahon natin ay mga sumusunod:

Unang Prinsipyo: Lahat na likido na dumating sa tiyan na dumadaan ng normal sa bunganga kahit pa ito ay pagkain o hindi. Ito ay nakakasira ng pag-aayuno.

Pangalawang Prinsipyo: Lahat na pumasok sa katawan na nakakabusog kahit hindi pa ito dumaan ng normal. Ito ay nakakasira ng pag-aayuno.

Dumadaan sa Bunganga o Ilong

46. Ang pagkain at inumin na dumaan sa bunganga o ilong at iba pa ay isa sa mga nakakasira ng pag-aayuno.

Pagdurugo mula sa Panganganak

47. Ang regla at pagdurugo sa panganganak rin.

Pagsuka ng Sinadya

48. Pagsuka ng sinadya ay nakakasira ng pag-aayuno at kung hindi niya ito sinadya ay hindi nakakasira. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ -صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَالَ « مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ فَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ وَمَنْ اسْتَقَاءَ فَعَلَيْهِ الْقَضَاءُ ». رواه ابن ماجه

Inulat ni Abu Huraira (r.a) na sinabi ng Propeta (s.a.w): "Ang sinumang naunahan ng pagsuka ay walang kabayaran sa pag-aayuno, at sinumang pinilit ang pagsuka ay kailangang magbayad." Isinalaysay ni Ibnu Majah

Paglabas ng Dugo

49. Ang paglabas ng dugo tulad sa sugat at pagdurugo ay hindi nakakasira ng pag-aayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil sa kawalan ng katibayan.

Paninigarilyo

50. Ang paninigarilyo ay nakakasira ng pag-aayuno ayon sa Apat na Imam at iba pang mga Dalubhasa sapagkat kanyang sinasadya ang pagpasok ng usok sa kanyang lalamunan.

Tablitas para sa atake sa Puso

51. Mga tablitas para sa atake sa puso na nilalagay sa ilalim ng dila ay hindi nakakasira ng pag-aayuno maliban kung pumasok ito ng sadya sa tiyan.

Pinapatak na Gamot

52. Mga uri ng mga gamot na pinapatak:

a. Pinapatak sa mata at tinga ay hindi nakakasira ng pag-aayuno sapagkat hindi ito umaabot sa tiyan, at kung umabot ito kahit kaunti.

Ang kanyang pag-aayuno ay wasto katulad rin ng pagmumog at pagsinga. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

b. Pagpatak sa ilong ay nakakasira sa pag-aayuno kung umabot sa tiyan ng pasadya. Ito ang opinyon ng Apat na Imam. Ang kanyang pag-aayuno ay wasto katulad rin ng pagmumog at pagsinga.

Hangin na Oxygen

53. Ang hangin na Oxygen tulad ng mga spray sa hika ay may dalawang kondisyon :

Una: Walang halong mga likidong sangkap o tuyong sangkap. Ito ay hindi nakakasira ng pag-aayuno sapagkat hindi ito pagkain.

Pangalawa: May halong likidong sangkap o tuyong sangkap. Ito ay nakakasira ng pag-aayuno sapagkat umaabot ito sa tiyan at kung umaabot ng kakaunti, ang kanyang pag-aayuno ay wasto katulad ng pagmumog at pagsinga.

Ang Pagbabakuna

54. Ang pagbabakuna ay may mga sitwasyon:

a. Kung nakakabusog, ito ay nakakasira sapagkat tumatayo ito bilang pagkain.

b. Kung ito ay gamot ay hindi nakakasira sapagkat hindi ito tumatayo bilang pagkain.

c. Kung ito ay pampanganda, hindi rin ito nakakasira tulad kanina.

Isyu: Ang inyeksyon para makita ang sinapupunan ay hindi nakakasira ng pag-aayuno sapagkat hindi ito pagkain.

Ang pagsasagawa ng Dialysis

55. Dialysis ay dalawang uri:

- Kung may hinalo sa dugo na mga sangkap na nakakabusog at matatamis at iba pa, Ito ay nakakasira ng pag-aayuno.
- At kung ito ay para lamang sa panlilinis ng dugo na walang halo, ito ay hindi nakakasira.

May nagsabi: "Ito ay nakakasira dahil sa pagpasok ng dugo sa katawan, kaya ang isyung ito ay pinaduduhan kaya ang mas malapit sa tama ay ipaliban ito hanggang sa gabi."

Pagpasok sa harapan ng Ari

56. Ang pagpasok sa harapan ng ari at sa likod para sa pagbubuntis at pagsusuri at panlinis at iba pa ay hindi nakakasira. At ito ang pinili ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ito ay hindi pagkain at hindi pumupunta sa tiyan.

Paggamit ng Toothpaste

57. Paggamit ng Toothpaste ay hindi nakakasira ng ayuno.

Ang Bubble Gum

58. Ang bubble gum ay nakakasira ng pag-aayuno dahil ito ay merong sangkap na asukal at lasa ng mga prutas at natural na kulay o kemikal na umaabot sa tiyan kasama ang laway.

Ang (Gastroscope)

59. Ang paggamit ng kagamitan na (Gastroscope) ay may dalawang sitwasyon:

Una: Kung walang halong mga natural na sangkap ay hindi makakasira ayon sa malapit na sinabi ng mga Dalubhasa sapagkat ito ay hindi pagkain.

Pangalawa: Kung merong mga natural na sangkap, ito ay nakakasira sapagkat ito ay likidong umaabot sa tiyan.

Tina para sa mga Pilikmata

60. Ang Kah'l (Tina para sa mga pilikmata) ay may dalawang sitwasyon:

Una: Paglagay ng Kah'l sa loob ng mata, ito ay hindi makakasira kahit pa ito ay umabot sa lalamunan. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ito ay hindi umaabot sa tiyan at hindi rin pagkain.

Pangalawa: Paglagay ng Kah'l sa labas ng mata, ito ay hindi makakasira sapagkat hindi ito pumasok sa mata.

Pampakulay ng Buhok

61. Ang pampakulay sa buhok ay hindi makakasira tulad ng hatol sa Kah'l sapagkat hindi ito pagkain at umaabot sa tiyan.

Gamot Na Pandikit

62. Mga uri ng gamot na pandikit:

- a.** Pandikit na may Nicotine, ito ay makakasira tulad ng paninigarilyo. Ito ang pinili ng mga Dalubhasa. Sabi ng iba: Hindi sapagkat hindi ito pagkain at inumin, kaya ang isyung ito ay merong pag-aalinlangan kaya mas mainam ay iiwanan na lang.
- b.** Pandikit para sa pagbubuntis, ito ay hindi makakasira sapagkat hindi ito pagkain at hindi umaabot sa tiyan.
- c.** Pandikit para pantanggal ng gutom, sa malapit na opinyon ito ay hindi makakasira ng ayuno sapagkat ito ay nagbibigay ng pakiramdam at hindi bilang pagkain.
- d.** Paglagay ng eye lens, ito ay hindi makakasira ng pag-aayuno kahit pa ito ay gamot o hindi sapagkat hindi ito umaabot sa tiyan at hindi pagkain.

Medikal na Likido

63. Medikal na likido ay hindi makakasira ng ayuno sapagkat nilalanghap lamang mula rito ang amoy at ito ay hindi umaabot sa tiyan at hindi pagkain.

Medikal na Nilalanghap at Spray

64. Medikal na nilalanghap at spray ay hindi makakasira ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa sapagkat ito ay hindi pagkain at

hindi umaabot sa tiyan kahit pa ito pumasok sa bunganga ng kaunti na hindi naman sinasadya.

Paglanghap ng Singaw at Usok

65. Ang mga singaw at mga usok na ibinubuga mula sa mga pabrika at saka nalalanghap ng nag-aayuno ay kagaya ng nakaraang isyu.

Pagkuha ng Dugo

66. Ang pagkuha ng dugo ay merong dalawang sitwasyon:

Una: Kung para sa pagsusuri ay hindi nakakasira sapagkat ang pagkuha nito ay kaunti lamang.

Pangalawa: Kung para sa donasyon ng dugo sa iba, ang mas mainam ay gawin ito sa gabi para makalabas sa salungatan, Tulad sa isyu ng Hijama.

Unang Opinyon: Hindi makasira ng pag-aayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa -Kaawaan nawa sila ng Allah –

Pangalawang Opinyon: Makakasira ng Pag-aayuno. Ito ang opinyon ni Hasan at ibang mga Dalubhasa dahil sa pagiging tama ng mga Hadith at ang dahilan ng pagkasira ay ang Hijama.

Aksidente

67. Paglabas ng Dugo dahil sa mga aksidente at pagputol ng mga ugat at iba pa para sa pagpapagamot ay hindi nakakasira ng pag-aayuno ayon sa malapit na opinyon ng karamihan sa mga Dalubhasa sapagkat sa kawalan ng katibayan.

Pagdurugo ng Sinadya

68. Paglabas ng dugo dahil sa pagdurugo ng pasadya o hindi sinadya, at saka hindi naman umabot sa lalamunan. Ito ay hindi nakakasira ng pag-aayuno. At kapag umabot sa lalamunan, ito ay hindi nakakasira ayon sa malapit na opinyon, At ito ang opinyon ng karamihan sa mga Dalubhasa dahil sa kawalan ng katibayan at mahirap iwasan.

Paggamit ng Kemikal

69. Paggamit ng kemikal para sa mga may sakit na kanser, Ito ay hindi nakakasira ng pag-aayuno dahil dinaan ito sa pamamagitan ng inyeksiyon sa dugo, at kadalasan hindi niya kayang mag-ayuno.

Inyeksiyon sa Dugo

70. Inyeksiyon sa dugo:

Sabi ng iba: Nakakasira ng pag-aayuno,

Sabi ng iba: Hindi at ito ang malapit at pinili ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat hindi naman ito pagkain o inumin, at kung ang katawan ay nangangailangan nito ngunit hindi ito tumatayo bilang pagkain at inumin. Kaya ang isyung ito ay may pag-aalinlangan at ang mas mainam ay ipahuli ito sa gabi.

Cream at Moisturizer

71. Ang paggamit ng mga Cream at Moisturizer ay hindi nakakasira ng pag-aayuno sapagkat hindi ito pagkain at inumin at hindi umaabot sa tiyan.

Anesthesia

72. Anesthesia sa pamamagitan ng bunganga at ilong ay hindi nakakasira ng pag-aayuno, at kung ito ay nagpapawala ng malay buong araw ay kailangang bayaran at kung kabahagi ng umaga lamang ay dapat siyang mag-ayuno tulad sa nabanggit.

Pagtanggal ng Kapisaso ng Parte sa Katawan

73. Pagtanggal ng kapisaso sa ibang parte sa katawan para sa pagsusuri sa pamamagitan ng karayom at teleskopyo na may pamputol, ay hindi nakakasira ng pag-aayuno sapagkat ito ay hindi pagkain, basta hindi ito hinaluan ng mga likidong sangkap at ipapasok sa bunganga o ilong tungo sa tiyan dahil ito ay nakakasira ng ayuno.

Paglunok ng Plema

74. Ang paglunok ng plema ay hindi nakakasira ng pag-aayuno ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa at ito rin ang opinyon ng

karamihan sapagkat sa katotohanan ito ay mga likido na mula sa Respiratory, at ito ay hindi pagkain subalit ang mas mainam ay huwag lunukin.

Paglunok ng Laway

75. Ang paglunok ng laway ay hindi nakakasira ng pag-aayuno kahit pa ito'y kanyang inipon o hindi, at kung umabot pa ito sa dalawang labi. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ito ay hindi pagkain o inumin.

Paglunok sa natirang Tubig

76. Paglunok sa natirang tubig dahil sa pagmumog ay hindi makakasira ng pag-aayuno ayon sa malapit na sinabi ng mga Dalubhasa. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil mahirap iwasan ito at saka pinahintulot rin ang pagmumog.

Sobrang Pagmumog at Pagsinga

77. Ang sinumang nagpapasobra sa pagmumog at pagsinga at saka pumasok ang tubig sa kanyang lalamunan, Ito ay hindi makakasira ng pag-aayuno ayon sa malapit sa sinabi ng mga Dalubhasa dahil hindi naman niya ito sinadya subalit kung kanyang sinadya ay makakasira ng ayuno.

Pagmumog ng Gamot

78. Ang pagmumog ng gamot at iba pa ay hindi makakasira ng pag-aayuno kung hindi ito umaabot sa tiyan, at kung pumasok na hindi sinadya ay walang problema.

Sprayer na may Gamot

79. Ang Sprayer na may gamot upang linisan ang mga ngipin at iba pa ay hindi makakasira ng pag-aayuno sapagkat hindi ito umaabot sa tiyan at hindi pagkain.

Pagtanggal ng Ngipin at Pustiso at Liposuction

80. Ang pagkuha ng pustiso at pagtanggal ng ngipin at Liposuction at pagkuha ng parte sa katawan para sa pagsusuri o paglagay ng ngipin ay hindi nakakasira ng pag-aayuno basta walang kasamang operasyon na naglalagay ng Anesthesia na nagwawala ng malay buong araw tulad sa nabanggit dati.

Basang Panaginip

81. Ang nalabasan sa ari dahil sa panaginip ay hindi nakakasira ng pag-aayuno.

Paglabas ng Madhi

82. Ang paglabas ng Madhi (likidong lumalabas dahil sa malakas na pagnanasa bago gawin ang sekswal) ay merong mga sitwasyon:

Una: Lumabas ito sa unang tingin. Ito ay hindi nakakasira ng pag-aayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- لِعَلِيِّ « يَا عَلِيُّ لَا تَتَّبِعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ فَإِنَّ لَكَ الْأُولَى وَلَيْسَتْ لَكَ الْآخِرَةُ ». رواه أبو داود

Inulat ni Ibnu Burayda na sinabi ng kanyang ama na sinabi ng Mensahero ng Allah (s.a.w) sa kay Ali: "Oh Ali huwag mong sundan ang tingin ng isa pang tingin sapagkat ang una ay para sa iyo at ang pangalawa ay hindi sa iyo." Isinalaysay ni Abu Dawud

Sapagkat mahirap iwasan ang unang tingin sa isang nilalang.

Pangalawa: Paglabas nito dahil sa maraming beses na tingin ay hindi makakasira ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa.

Pangatlo: Paglabas nito dahil sa halik at pagyakap at iba pa, ito ay hindi makakasira dahil sa kawalan ng katibayan at ito ay hindi kasingtulad ng semilya at kadalasan mahirap ito iwasan.

Paglabas ng Semilya

83. Paglabas ng semilya ay merong mga sitwasyon:

Una: Paglabas nito sa unang tingin, ito ay hindi nakakasira ayon sa malapit na opinyon katulad sa sitwasyon ng Madhi sa unang sitwasyon.

Pangalawa: Paglabas nito dahil sa maraming beses na tingin, ito ay nakakasira ng pag-aayuno ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa. At ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil kanyang sinadya ang pagpalabas nito.

Pangatlo: Paglabas nito dahil sa halik at pagyakap, ito ay nakakasira ng pag-aayuno.

Pang-apat: Paglabas nito dahil sa masturbasyon, ito ay nakakasira ng pag-aayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil sa hadith:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الصَّوْمُ لِي وَأَنَا أَجْزَى بِهِ يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَأَكْلَهُ وَشُرْبَهُ مِنْ أَجْلِي، وَالصَّوْمُ جُنَّةٌ، وَلِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ فَرِحَةٌ حِينَ يُفْطِرُ وَفَرِحَةٌ حِينَ يَلْقَى رَبَّهُ، وَالْخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ» متفق عليه

Inulat ni Abu Hurairah (r.a) na sinabi ng Propeta (s.a.w): "Sabi ng Allah - Ang Kataas-taasan at Ang Makapangyarihan - : Ang pag-aayuno ay Akin at Ako ang magbibigay ng gantimpala sa kanya, dahil iniwan niya ang kanyang pagnanasa at pagkain at pag-inom para sa Akin. Ang pag-aayuno ay panangga, at may dalawang kasiyahan ang nag-aayuno; kasiyahan habang kumakain siya ng Iftar, at kasiyahan habang makikita niya ang kanyang Panginoon. At katotohanan ang mabahong bunganga ng nag-aayuno ay mas mabango kay Allah kaysa amoy ng Musk." Isinalaysay ni Bukhari at Muslim

Paghalik sa Asawa

84. Kung hinalikan siya ng kanyang asawa na hindi naman niya kagustuhan at saka siya'y nilabasan, Ito ay hindi nakakasira ng pag-aayuno. Ito ang opinyon ng Apat na Imam sapagkat hindi niya ito kagustuhan.

Likidong lumalabas pagkatapos ng Ihi

85. Ang Wadi (Likidong lumalabas pagkatapos ng ihi), ito ay hindi nakakasira. Ito ang opinyon ng ibang mga Dalubhasa sapagkat ang orihinal ay wastong pag-aayuno at walang matibay na katibayan hinggil sa pagkasira nito.

Magandang Aral:

Dahilan kung bakit nagkasalungat ang mga Dalubhasa hinggil sa nakakasira ng pag-aayuno sa nakaraan at sa kasalukuyan?

Kung ito ba pumapasok sa lalamunan o sa katawan o pumapasok sa tiyan, Kung kailangan ba talaga sa pamilyar na pasukan tulad ng bunganga at ilong o kaya hindi tulad ng tinga at iba pa?.

Kung kailangan ba pumasok bilang pampasigla tulad ng pagkain at inumin o hindi kondisyon basta nakapasok ay kaagad makasira ng pag-aayuno?. Ang salungatan ba sa pagiging wasto ng ibang mga Hadith o kaya hindi, o pagiging wastong paghahambing.

Lahat ng iyan ay lugar ng salungatan. Ang natuklasan ng Medisina sa kasalukuyan ba ay dahilan rin sa salungatan ng mga Dalubhasa sa dati nilang pinaniniwalaan hinggil sa mga pasukan ng pagkain sa katawan, tulad ng pasukan sa tinga at mata at puwit at sa ari tungo sa tiyan?

At ang mga Dalubhasa ay merong dalawang pananaw sa mga nakakasira ng pag-aayuno: Ang pagiging masikip sa mga nakakasira ng ayuno at maluwag sa mga nakakasira.

Paglunok ng Kaunting Pagkain

86. Ang paglunok ng kaunting pagkain kahit sinadya pa niya ito, Tunay nasira ng kanyang pag-aayuno, at kung hindi niya ito sinadya, ang kanyang pag-aayuno ay wasto. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Paglunok sa pagitan ng Ngipin

87. Ang paglunok sa pagitan ng mga ngipin, ang hatol nito ay katulad kanina.

Pakipagtalik sa umaga ng Ramadan

88. Ang pakipagtalik sa umaga ng Ramadan ay isa sa mga nakakasira ng pag-aayuno kahit nilabasan siya o hindi. Ang mga katibayan rito ay napakarami.

Kabayaran ng Pakipagtalik

89. Kabayaran ng pakipagtalik sa Ramadan.

Ito ay pagpalaya ng alipin at kung walang mahanap ay mag-ayuno ng dalawang buwan na sunod-sunod, at kung hindi niya kaya ay magpakain ng animnapung mga mahihirap. Ito ay ayon sa pagsunod-sunod ng Hadith at hindi puwede mamili. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ ، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتُ . قَالَ « مَا لَكَ » . قَالَ وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي وَأَنَا صَائِمٌ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - « هَلْ تَجِدُ رَقَبَةً تُعْتِقُهَا » . قَالَ لَا . قَالَ « فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ » . قَالَ لَا . فَقَالَ « فَهَلْ تَجِدُ إِطْعَامَ سِتِّينَ مَسْكِينًا » . قَالَ لَا . قَالَ فَمَكَثَ النَّبِيُّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - ، فَبَيْنَمَا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ أَتَى النَّبِيَّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بِعَرَقٍ فِيهَا تَمْرٌ - وَالْعَرَقُ الْمِكَتَلُ - قَالَ « أَيْنَ السَّائِلُ » . فَقَالَ أَنَا . قَالَ « خُذْهَا فَتَصَدَّقْ بِهِ » . فَقَالَ الرَّجُلُ أَعْلَى أَفْقَرٍ مِنِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا - يُرِيدُ الْحَرَّتَيْنِ - أَهْلُ بَيْتٍ أَفْقَرُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي ، فَضَحِكَ النَّبِيُّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ ثُمَّ قَالَ « أَطْعِمُهُ أَهْلَكَ » . رواه البخاري

Inulat ni Abu Hurayra (r.a) na kami ay umuupo sa tabi ng Propeta (s.a.w) at may lalaking dumating sa Propeta (s.a.w) at nagsabi: (Kasiraan sa akin oh Sugo ng Allah, kanyang sinabi: "Anong meron sa iyo?" Sabi: "Nagalaw ko ang aking asawa habang ako ay nag-aayuno". Sabi ng Mensahero ng Allah: "Meron ka bang aliping papalayain?" Sabi: "Wala". Sabi: "Kaya mo bang mag-ayuno ng Dalawang Buwan na sunod-sunod?", Sabi: "Hindi". Sabi: "Kaya mo bang magpakain ng animnapung mga Mahihirap?" Sabi: "Hindi". Kaya nanatili ang Propeta

(s.a.w). Habang kami ay naghihintay, at may dumating sa Propeta (s.a.w) isang tungkos ng Dates kaya kanyang sinabi: Nasaan na ang Nagtatanong?, at kanyang sinabi: "Ako". Sabi: "Kunin mo ito at saka ipamigay". Sabi ng tao: "Meron pa bang mas mahirap kaysa sa akin Oh Mensahero ng Allah! Sumpa sa Allah walang pamilya sa pagitan ng dalawang bundok dito na mas mahirap kaysa sa aking pamilya". Kaya napatawa ang Propeta (s.a.w) hanggang lumabas ang kanyang ngipin. Sabi niya: "Ipakain mo na ito sa inyong pamilya). Isinalaysay ni Bukhari

Kung hindi kayang Magpalaya

90. Kung hindi kayang magpalaya katulad sa kasalukuyang kalagayan, Katotohanan lilipat ito sa pag-aayuno at hindi puwede itong gawing pera bilang kabayaran ayon sa malapit na opinyon at hatol ng Apat na Imam sapagkat malinaw sa Hadith. At ang paglipat sa kabayaran ng pera ay salungat sa Hadith.

Pagsira sa sunod-sunod na Ayuno

91. Sinumang sumira ng pag-aayuno sa loob ng dalawang buwan na sunod-sunod dahil meron siyang kadahilanan tulad ng karamdaman o paglalakbay o regla o pagdurugo mula sa panganganak o kamangmangan o pagkalimot, Ito ay hindi maging sagabal. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Isyu: Ang sinuman ang merong obligasyon na dalawang buwan na pag-aayuno ng sunod-sunod at hindi niya kayang gawin ito subalit kaya niyang mag-aayuno sa paiba-ibang araw ay hindi puwede. Dahil kailangan niyang mag-ayuno ng sunod-sunod at puwedeng sirain kung meron siyang dahilan tulad kanina.

Walang kakayahang mag-ayuno dahil sa Karamdaman

92. Ang sinumang hindi kayang mag-ayuno dahil sa karamdaman o katandaan ay magpakain ng animnapung mga mahihirap lalaki man o babae o kaya bata na kayang kumain ng pagkain, kahit isang bayaran ito o kaya magkahiwalay sa iibang araw hanggang makabuo ng

animnapung mahihirap. At hindi puwede ibigay ito sa iisang tao sa isang bigay sa isang araw o kaya sa animnapung araw. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil malinaw ang pagkasabi sa Hadith.

Sukatan ng Pagpapakain

93. Ang sukatan ng pagpapakain ay nagkaroon din ng salungatan sa mga Dalubhasa. At ang dahilan nito: Maraming mga salaysay hinggil sa sukatan. Salungatan sa pagiging wasto ng mga Hadith at pagiging wasto sa paghahambing sa ibang mga kabayaran.

Sabi: Labinglima Saa (45 kilo). Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil sa utos ng Propeta (s.a.w) sa mga tao¹. Kaya ang bawat mahirap ay may kalahating Saa (1.5 Kilo) na walang kulang. At ang isang Saa ay tatlong kilo.

Sabi: Pagkain na nakakabusog at ito ang opinyon ng ibang grupo ng mga Dalubhasa dahil sa mahinang katibayan para sa pagbigay ng sukatan.

Ang Pinakamalapit ay ang Pangtatlo: dahil sa utos ng Propeta (s.a.w) sa nakipagtalik sa Ramadan ng pagkain at hindi tinukoy ang sukatan. Kung merong sukatan ay sana ipinaliwanag ito katulad ng ibang mga Kabayaran (Kaffarah), at ito ay dapat pagkain ng mga Tagalugar at hindi siya magpalabas ng pera.

Pakainin ang mga Mahihirap

94. Puwedeng pakainin ng hapunan at tanghalian ang mga mahihirap. Ito ang opinyon ng ibang naunang mga tao at mga Dalubhasa. Kailangan ba ang insaktong sukat o kaya makabusog na pagkain? Ang salungatan na ito ay katulad kanina.

Isyu: Ang paggastos sa pagpapakain at pagbibigay ng pagkain para sa walang kayang mag-ayuno ay dapat sa kanyang kapahintulutan.

---

¹ Isinalaysay ni Abu Dawud (2393) at iniwasto ni Albani at ginawang mahina ito ni Ibnu Qattan sa Wahm wal Iham (2/122) at Fathul Bari (4/169)

Paalala: Ang mga dahilan na kailangang ilipat ang kabayaran ng pag-ayuno sa pagpapakain ay isang utos ni Allah sa tao. Ang bawat isa ay higit na nakakaalam sa kanyang sarili at hindi puwedeng ilipat ito kaagad sa pagpapakain kung walang dahilan o paghihirap o kaya'y hinala.

Walang kakayahan sa Kaf'farah

95. Ang sinumang walang kakayahan sa Kaf'farah (Kabayaran) ay hindi mawawala sa kanya ang utang at mananatili ito sa kanyang responsibilidad. At kung kailan siya merong kakayahan ay kailangan niya itong bayaran, at kung sakaling namatay siya at wala siyang kakayahan ay walang problema ito. At kung meron siyang iniwang pamana ay kailangan itong ipalabas mula sa kanyang naiwang pamana. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Kabayaran sa Asawang Babae

96. Ang asawang babae ba meron ding kabayaran? Merong dalawang sitwasyon:

Una: Kung siya'y pinilit lamang ay wala siyang pananagutan o kabayaran.

Pangalawa: Kung siya'y sumang-ayon rito ay kailangan niyang bayaran. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat kung anumang pananagutan ang kalalakihan ay ganon rin sa kababaihan at walang katibayan sa pagkaiba nila.

Pagbayad sa Araw ng kanyang Pakipagtalik

97. Kailangan ba niyang bayaran ang araw ng kanyang pakipagtalik?

Oo kailangan niyang bayaran. Ito ang opinyon ng Apat na Imam dahil ang Mensahero (**s.a.w**) ay nag-utos ng kabayaran sa nakipagtalik sa asawa: (At bayaran mo ng isang araw bilang kapalit.)¹ At paghambing sa taong sinadya niya ang pagsuka ay kailangang

---

¹ Isinalaysay ni Abu Dawud 2393 at Baihaqi 8057 at sinabi rin ni Ibnu Hajr. Fathul Bari 4/172 at Irshad ni Khalili 1/344 at Ahkam Wasiti 2/231 at Tahdib Sunan ni Ibnu Qayem 1/447

magbayad sapagkat ang orihinal ay magbayad ng pag-aayuno, at walang katibayan sa pagwala sa pananagutang ito dahil ang pananagutan ay mawawala lamang sa pagpalit o pagbayad, kaya ang pananagutan ay mananatili sa kanya at ang mga prinsipyo sa Islam ay nagpapatunay rito.

Sa gumagawa ng Pangangalunya

98. Ang sinumang gumawa ng pangangalunya -Magpakupkop nawa tayo kay Allah laban rito- ay kailangan ring magbayad. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa katulad sa kasal at walang kaibahan sa pagsira sa kabanalan ng Muharram bagkus ito pa ang mangunguna sa pagiging obligasyon ng kabayaran.

Ang sumira ng Ayuno ng sadya ay merong Kabayaran

99. Ang sinumang sumira ng sadya para makipagtalik sa asawa ay nagkasala at kailangang magbayad. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ang nagsasabi ng walang kabayaran rito ay nagdadaya lamang. At hindi puwede sa batas ng Islam ang pandaraya.

Pagkain dahil Nalimutan

100. Ang sinumang kumain na nakalimot at inaakala na siya ay hindi nag-aayuno at saka nakipagtalik sa asawa ay walang kabayaran. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ang kamangmangan ay nasa oras tulad sa kamangmangan sa batas subalit babayaran niya ito. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Kabayaran sa paulit-ulit na Pagtatalik

101. Ang paulit-ulit na pagtatalik ay merong mga sitwasyon.

a. Kung inulit niya ito sa iisang araw at hindi siya nagbayad sa una, kailangan niyang bayaran ito sa isang beses lamang.

b. Kung inulit niya ito sa iisang araw at kanyang binayaran ang una, ito ay isang kabayaran.. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat hindi ito tinaon sa tamang pag-aayuno.

c. At kung inulit niya ang pakipagtalik sa dalawang araw at kanyang nabayaran ang unang araw, kailangan niyang bayaran ang pangalawa rin.

d. At kung inulit niya ang pakipagtalik sa mga maraming araw at hindi nagbayad, Meron ditong salungatan sa mga Dalubhasa. Ang pinakamalapit na opinyon: Ang pagpaparami ng kabayaran ay ayon sa dami ng mga araw, Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ang bawat araw sa pagsamba ay nakabukod, at kung may nagsabi hinggil sa kuwento tungkol sa nakipagtalik, hindi siya tinanong ng Mensahero (s.a.w): Kung ilang araw ka nakipagtalik?. Ang sagot: Naisalaysay sa ibang kuwento: Nagalaw ko ang aking asawa sa araw na iyon sa buwan ng Ramadan. Sabi: Magpalaya ka ng alipin.¹

Pagtanggal mula sa pakikipagtalik dahil sa Adhan

102. Pagtanggal ba tulad rin sa hatol sa pagtatalik?

Ang Pagtanggal ay pagtanggal ng tao sa kanyang ari mula sa pakikipagtalik sa oras kung saan narinig ang Adhan o kaya pumasok ang oras ng Salah ng Fajr. Ang hatol nito: Hindi ito maituring hatol tulad sa pakikipagtalik ngunit kailangan niyang mag-ayuno ayon sa malapit na opinyon ng mga dalubhasa. At ito rin ang opinyon ni Ibnu Umar at karamihan ng ibang mga Dalubhasa, dahil nagtigil siya sa gawain na iyon at hindi nagpatuloy sa oras nang pumasok ang Fajr.

Pakipagtalik bago ang Fajr

103. Kapag nakipagtalik ang lalaki sa babae bago ang Fajr at nagpatuloy silang dalawa at inakala na hindi pa dumating ang buwang-liwayway at saka naging malinaw sa kanila na sumikat na pala ang araw, dito nagkaroon ng salungatan ang mga Dalubhasa:

---

¹ Isinalaysay ni Baihaqi sa Kubra 8047 at Daruqutni 2303 at kanya itong iniwasto.

Una: Walang kabayaran sa kanila at walang pag-aayuno sa sunod na araw. Ito ang sinabi ng ibang mga nauna tulad ni Saed bin Jubair at Mujahid at Hasan at Ishaq.

Pangalawa: Ang pag-aayuno ay nasira subalit walang kabayaran. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Pangatlo: Kailangan niyang magbayad at mag-ayuno sa sunod na araw, Ito ang opinyon ng ibang mga Dalubhasa.

Ang pinakamalapit ay ang Una sapagkat ang hatol ay mawalang saysay kung sila ay mangmang katulad rin ng pagkalimot.

Nilabasan pagkatapos ng Fajr

104. Ang sinumang nakipagtalik sa gabi at kanya itong tinanggal ngunit nilabasan siya pagkatapos ng Fajr. Ang kanyang ayuno ay wasto sapagkat ang paglabas nito ay hindi nakakasira ng pag-aayuno.

Pakipagtalik sa Gabi ngunit naabutan ng Fajr

105. Ang sinumang nakipagtalik sa gabi at saka sumikat ang buking-liwayway ngunit siya ay nagpatuloy. Tunay nasira ang kanyang pag-aayuno at kailangan niyang bayaran ang kasalanan at mag-ayuno sa ibang araw. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat siya ay nakipagtalik sa oras ng ayuno.

Manlalakbay ay hindi kailangang Magtimpi

106. Kapag dumating ang manlalakbay na hindi nag-aayuno at ang nagreregla kapag siya'y naging malinis, hindi nila kailangang magtimpi sa natirang oras ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa at kung merong nangyaring pakipagtalik ay wala rin silang kabayaran. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat walang pananagutan ang mga tao sa ipinahintulot ni Allah.

Pagligo pagkatapos ng Fajr

107. Ang sinumang nakipagtalik at saka naligo pagkatapos ng Fajr, Tunay wasto ang kanyang pag-aayuno dahil sa salaysay ni Ummu Salamah Kalugdan nawa siya ni Allah.

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - يَسْأَلُ عَنِ الرَّجُلِ يُصْبِحُ جُنُبًا أَيْصُومُ فَقَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- يُصْبِحُ جُنُبًا مِنْ جَمَاعٍ لَا مِنْ حُلْمٍ ثُمَّ لَا يُفْطِرُ وَلَا يَقْضِي . مُسْلِمٌ

Inulat ni Ummu Salamah (r.a) na may lalaking nagtanong hinggil sa naabutan ng umaga na siya ay nalabasan, Kailangan ba niyang mag-aayuno. Kanyang sinabi: "Ang Mensahero ng Allah (s.a.w) dati kung naabutan ng umaga na nalabasan dahil sa pakipagtalik hindi mula sa panaginip, hindi niya sinisira ang pag-aayuno at hindi niya ito binabayaran". Isinalaysay ni Muslim

Semilya para sa Pagsusuri

108. Pagpalabas ng semilya para sa medikal na pagsusuri ay merong dalawang sitwasyon:

Una: Kung siya ay nasa operasyon, ito ay hindi nakakasira ng pag-aayuno sapagkat hindi naman ito masturbasyon at walang galaw at walang pagnanasa.

Pangalawa: Kung sa pamamagitan ng kagamitang pampalabas ng semilya, ay makakasira ng pag-aayuno dahil ito ay tulad ng masturbasyon na may pagnanasa at galaw.

Pag-inyeksyon ng semilya sa Babae

109. Ang Pag-inyeksyon ng semilya sa babae dahil sa pagsusuri at paggamot, ay hindi nakakasira ng pag-aayuno sapagkat hindi naman ito pakipagtalik.

Paggamit ng Siwak

110. Puwede gamitin ang Siwak bago ang sumapit ang hapon o pagkatapos nito. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa

dahil sa pangkalahatan na mga katibayan para sa Siwak at walang pagbabawal rito¹.

Paglundok sa tira ng Siwak

111. Paglundok sa tira ng Siwak, hindi ito nakakasira ng Pag-aayuno ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa.

Paglasa sa Pagkain

112. Kinamumuhian ang paglasa ng mga pagkain -walang paglundok-na hindi naman kinakailangan, at puwede tikman kung kinakailangan. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Paghalik at Pagyakap

113. Paghalik at pagyakap ay merong tatlong sitwasyon:

- a.** Walang pagnanasa ay puwede.
- b.** May pagnanasa na naghahantong sa paglabas, ito ay ipinagbabawal.
- c.** May pagnanasa subalit hindi naman malalabasan, Ito ay puwede ayon sa ibang mga dalubhasa dahil sa gawain ng Mensahero ng Allah (s.a.w)².

Kondisyon ng Nakakasira

114. Mga kondisyon ng Nakakasira:

- a.** Ang kaalaman sa isang bagay na ito ay nakakasira, Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.
- b.** Naalala, ang kabaligtaran nito ang pagkalimot.
- c.** Ang pagpili, ang kabaligtaran nito ay pinilit.

Ang sinumang nakasira ng pag-aayuno na siya ay Maalam at nakaalala at siya mismo ang pumili, Tunay nasira ang kanyang pag-aayuno, at sinumang gumawa nito na nakalimot o mangmang o nagkamali, hindi nasira ang kanyang pag-aayuno dahil sa

---

¹ Hashiya Ibnu Qayeem sa Sunan Abu Dawud 6/351

² Isinalaysay ni Muslim 1106

pangkalahatang katibayan para sa pag-alis ng problema sa mangmang at nakalimot at nagkamali at taong pinilit.

Pinakamalaking Kabayaran

115. Hindi magbayad ng malaki ang sinumang sumira ng kanyang pag-aayuno maliban sa pakipagtalik ayon sa malapit na salita ng mga Dalubhasa dahil sa nabanggit na katibayan hinggil sa kabayaran sa pagtatalik.

Kamangmangan sa Kabayaran

116. Ang pag-alam tungkol sa pagbawal sa pagtatalik, at ang kamangmangan sa kabayaran ay hindi magpapawala sa kabayaran (Kaffarah), sapagkat ang leksyon rito ay pag-alam sa batas hindi sa Kaffarah katulad sa kuwento ng taong nakipagtalik.

Ang Kasalanan ba ay nakakasira ng Ayuno?

117. Ang mga kasalanan ba ay nakakasira ng pag-aayuno? Dito meron salungatan ang mga Dalubhasa kaawaan nawa sila ni Allah:

Unang Opinyon: Hindi nakakasira subalit nakakabawas lamang ng gantimpala. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil sa kawalan ng katibayan sa pagkasira ng ayuno.

Pangalawang Opinyon: Nakasira, Ito ang opinyon ni Awza'i at Nakhli.

Ang malapit na Opinyon ay ang una sapagkat sinabi ng isa sa mga nauna: "Kung ang panlilibak ay makakasira ng pag-aayuno, wala na sana tayong pag-aayuno". O Allah, ingatan mo ang aming mga pag-aayuno at parte ng aming mga katawan.

Pagkalimot at Pag-akala sa Ayuno

118. Ang sinumang kumain dahil nakalimot at saka inakala na tapos na ang kanyang pag-aayuno kaya sinadya niyang kumain, Hindi maging wasto ang kanyang pag-aayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat sinira niya ito ng pasadya sa pangalawang sitwasyon.

Pagtatrabaho ng mabigat sa Ramadan

119. Puwede ba sa nagtatrabaho ng mabigat na sirain ang kanilang pag-aayuno dahil baka mapahamak?

Kung puwede siyang humingi ng bakasyon, Ito ang mas mainam at kung hindi siya pinayagan, Tunay merong sinabi ang mga Dalubhasa na puwede niyang sirain ang pag-aayuno dahil sa pangkalahatang katibayan para sa pagtanggap ng problema at hirap na kailangan dalhin sa kaginhawaan.

Pagligtas sa isang tao

120. Kailangang sirain ang pag-aayuno para maligtas ang isang tao kung ito ay kinakailangang sirain sapagkat hindi makumpleto ang isang obligasyon maliban rito, ito ay naging obligasyon na rin, katulad sa mga nagtatrabaho para magligtas ng buhay at mga Doktor at iba pa.

Pagputol ng Hangarin sa Ayuno

121. Ang pagputol ng hangarin sa pag-aayuno sa obligasyon ay nakakasira ng pag-aayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa, sapagkat ito ay kabahagi ng umaga na kailangang hangarin para sa nag-aayuno.

Pagbalik ng Hangarin sa Boluntaryong Ayuno

122. Ang sinumang naghangad na putulin ang pag-aayuno sa boluntaryo at pagkatapos hindi kumain at binalik ulit ang pag-aayuno, ang kanyang pag-aayuno ay wasto sapagkat ang boluntaryo ay hindi kondisyon sa buong araw na hangarin ang pag-aayuno.

Pagdududa kung nakakain ba sa Ramadan

123. Ang sinumang nagdududa sa siya ba ay nakakain at hindi naman siya kumain, tunay wasto ang kanyang pag-aayuno dahil nanatili ang orihinal na hangaring mag-ayuno.

Paghangad ng nakakasira sa Ayuno

124. Ang sinumang naghangad ng gawain na nakakasira ng pag-aayuno tulad sa pagkain at pag-inom subalit hindi naman niya ginawa,

wasto pa rin ang kanyang pag-aayuno sapagkat hindi niya nagawa ang nakakasira ng pag-aayuno subalit huwag siyang desidido na gawin ito na walang dahilan sa batas ng Islam dahil siya ay naging desidido sa paggawa ng kasalanan.

Paalalahan ang taong nakalimot sa Pag-aayuno

125. Ang sinuman nakakita ng taong kumakain at umiinom dahil siya'y nakalimot, dapat niyang paalalahanan dahil ito ay pagtulungan sa paggawa ng kabutihan at pagkatakot kay Allah.

Pagpigil ng Regla

126. Puwede sa babae na uminom ng gamot para pigilan ang regla para makapag-ayuno. Ngunit ang mainam ay huwag siyang uminom ng gamot para pigilan ang regla dahil baka ito pa ang dahilan sa kapahamakan at pagdurugo. Siya ay merong gantimpala at kapatawaran at puwede sa kanya na alalahanin si Allah at manalangin at magbasa ng Qur'an na hindi ito nahihipo tulad ng pagbasa sa pamamagitan ng cellphone at iba pa.

Pang-apat: Pag-aayuno sa oras ng Paglalakbay

Sitwasyon na puwedeng Sirain ng Manlalakbay

127. Mga Sitwasyon na puwedeng sirain ng manlalakbay ang kanyang pag-aayuno:

Una: Kung pumasok ang oras ng Ramadan na siya ay naglalakbay, dito puwede niyang sirain ang kanyang pag-aayuno.

Pangalawa: Kung siya ay naglakbay sa oras ng gabi at nagpatuloy ang kanyang paglalakbay hanggang sa umaga, puwede niyang sirain ang pag-aayuno ayon sa karamihan ng mga Dalubhasa.

Pangatlo: Kapag lumabas siya sa kanyang lugar bilang manlalakbay at pagkatapos humangad siya ng pag-aayuno sa isa sa mga araw ng kanyang paglalakbay at saka gusto niyang kumain, puwede siyang kumain. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - خَرَجَ عَامَ الْفَتْحِ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ كُرَاعَ الْعَمِيمِ فَصَامَ النَّاسُ ثُمَّ دَعَا بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ فَرَفَعَهُ حَتَّى نَظَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ ثُمَّ شَرِبَ فَقِيلَ لَهُ بَعْدَ ذَلِكَ إِنَّ بَعْضَ النَّاسِ قَدْ صَامَ فَقَالَ « أَوْلَيْكَ الْعُصَاةُ أَوْلَيْكَ الْعُصَاةُ ». رواه مسلم

Inulat ni Jabir bin Abdullah (r.a) na ang Mensahero ng Allah (s.a.w) ay lumabas sa panahon ng pananakop tungo sa Makkah sa Ramadan at saka siya ay nag-ayuno hanggang umabot sa Kural Ghamim at nag-aayuno rin ang mga tao, at pagkatapos humingi siya ng baso ng tubig at saka inangat ito hanggang nakita ng mga tao at saka ininom. Pagkatapos ng iyon ay may nagsabi sa kanya: Tunay may ibang tao na nag-ayuno kaya kanyang sinabi: "Sila mga yaong sumuway, sila mga yaong sumuway." Isinalaysay ni Muslim.

Pang-apat: Kung lumabas siya sa kanyang lugar bago ang Fajr at siya ay humangad ng pag-aayuno. Sa oras ng kanyang pag-aayuno ay gusto niyang kumain, dito merong salungatan sa pagitan ng mga Dalubhasa. Ang mas malapit na opinyon: Puwede siyang kumain at ito ang opinyon ng ibang mga Dalubhasa sapagkat siya ay manlalakbay. At ito rin ay pagpapagaan para sa manlalakbay kahit siya ay humangad ng pag-aayuno o kaya lumalakbay o hindi katulad ng may-sakit.

Panglima: Kung siya ay lumalakbay bago ang Fajr at hindi siya humangad ng pag-aayuno, dito ay puwede siyang kumain sapagkat hindi siya ay humangad ng pag-aayuno.

Pag-aayuno o Pagkain sa Paglalakbay

128. Alin ba ang mas mainam, Ang pag-aayuno o kumain sa paglalakbay? Dito may salungatan ang mga Dalubhasa Kaawaan nawa sila ng Allah:

Una: Mas mainam na kumain, Ito ang opinyon ni Ibnu Musayyib at Mujahid at iba pang mga dalubhasa.

Pangalawa: Mas mainam ang pag-aayuno, Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Pangatlo: Ang mas madali para sa kanya, Ito ang opinyon ng ibang mga Dalubhasa.

Pang-apat: Pumili siya, Ito ang opinyon ng ibang mga Kasamahan ng Propeta Kalugdan nawa sila ng Allah.

Ang malapit na Opinyon ay ang una, dahil merong Hadith na nabanggit.

عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرِو الْأَسْلَمِيِّ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَجِدُ بِي قُوَّةَ عَلَى الصِّيَامِ فِي السَّفَرِ فَهَلْ عَلَى جُنَاحٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- « هِيَ رُخْصَةٌ مِنَ اللَّهِ فَمَنْ أَخَذَ بِهَا فَحَسَنٌ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَصُومَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ ». رواه مسلم

Ayon kay Hamzah bin Amru Al-Aslami (r.a.) na kanyang sinabi: Oh Mensahero ng Allah, merong akong lakas sa pag-aayuno sa paglalakbay, Wala ba itong problema para sa akin?, sabi ng Mensahero ng Allah (s.a.w): "Ito ay pahintulot mula kay Allah kaya sinumang kumuha nito ay mainam at sinumang gustong mag-ayuno ay walang problema." Isinalaysay ni Muslim

Pag-aayuno sa Araw ng A'shura sa Paglalakbay

129. Ang mas mainam sa manlalakbay ay mag-ayuno sa Araw ng A'shura at araw ng Arafa. Ito ang opinyon ng ibang mga Dalubhasa sapagkat ang ganitong mga araw ay walang kabayaran tulad sa isinalaysay ni Ibnu Abbad¹ at Zuhri².

Paglalakbay ay puwede Kumain

130. Ang lahat na paglalakbay ay puwedeng kumain ang manlalakbay kahit ang kanyang paglalakbay tungo sa kasalanan o pangangaso o pamamasyal at iba pa, Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat siya ay manlalakbay kaya pinapahintulutan siyang kumain.

¹ Inilabas ni Ibnu Abu Shaima sa Musannaf 9338

² Inilabas ni Baihaqi sa Sha'bul Iman 3518

Mga Nagmamaneho

131. Mga Nagmamaneho ng mga tren at trak at eroplano at barko at iba pa ay merong dalawang sitwasyon:

Una: Kung meron silang tinitirhan sa kanilang lugar at bahay, puwede silang kumain sa kanilang paglalakbay.

Pangalawa: Kung wala silang tirahan sa kanilang lugar at kasama nila ang kanilang mga pamilya lagi at nandoon ang kanilang lahat na pangangailangan roon, hindi puwede silang magpaiksi ng Salah at huwag nilang sirain ang pag-aayuno sapagkat hindi sila manlalakbay. Ang kanilang tirahan ay ang kanilang sinasakyan, Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Sinumang naglakbay para makakain

132. Ang sinumang naglakbay para kumain, ang kanyang paglalakbay ay ipinagbabawal at hindi siya pinapahintulutan ayon sa batas ng paglalakbay. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ito ay may halong panluluko sa hangganan ni Allah, kaya pakitunguhan siya para sirain ang kanyang hangarin.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا تَرْتَكِبُوا مَا ارْتَكَبَتِ الْيَهُودُ، فَتَسْتَحِلُّوا مَحَارِمَ اللَّهِ بِأَدْنَى الْحَيْلِ" ذكره ابن كثير

Inulat ni Abu Huraira (r.a) na sinabi ng Mensahero ng Allah (s.a.w): "Huwag ninyong gawin ang anumang ginawa ng mga Hudyo, na kanilang ginawang Halal ang mga ipinagbabawal ni Allah sa pamamagitan ng maliit na panluluko." Isinalaysay ni Ibnu Khater

Nakipagtalik at pagkatapos Lumakbay

133. Kung siya ay nakipagtalik na hindi manlalakbay at pagkatapos siya ay lumakbay, Tunay siya ay magbayad. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ang pagtatalik ay sa oras na siya ay hindi manlalakbay.

Pag-aayuno ng Manlalakbay

134. Kung humangad ang manlalakbay ng pag-aayuno at saka pumasok sa kanyang bayan, hindi puwedeng sirain ang pag-aayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat natapos na ang kanyang paglalakbay.

Puwede kumain ang Manlalakbay

135. Ang sinumang lumakbay at kanyang alam na siya ay babalik sa kanyang lugar, Puwede siyang kumain sa umaga. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat siya ay manlalakbay.

Pagsakay sa Eroplano

136. Ang sinumang sumakay ng eroplano sa umaga at gusto niyang mag-ayuno, hindi siya kakain hanggang lumubog ang araw sa kalangitan sa labas ng eroplano, at kung sumakay siya ng eroplano bago lumubog ang araw ng minute at nagpatuloy ang umaga ay huwag siyang kumain hanggang lumubog ang araw.

Pagdaan sa Himpapawid

137. Ang sinumang dumaan sa mga lugar sa pamamagitan ng himpapawid at ang mga tagaroon ay kumain na subalit nakita niya ang araw ay nasa himpapawid pa, siya ay hindi dapat kumain at kung makababa siya sa lugar, doon siya kumain kung saan lumubog ang araw.

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - « إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَا هُنَا ، وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَا هُنَا ، وَعَرَبَتِ الشَّمْسُ ، فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ »
متفق عليه

Inulat ni Umar bin Khattab (r.a) na sinabi ng Mensahero ng Allah (s.a.w): "Kapag dumating ang gabi mula rito at umalis ang umaga mula rito at lumubog ang araw. Katotohanan nasira ang pag-aayuno ng tao." Isinalaysay ni Bukhari at Muslim

Paalaala: Ang sinumang lumakbay sa umaga patungong silangan at kumunti ang oras ng umaga sa kanya. At kung siya'y lumakbay patungong kanluran, Tunay humaba ang umaga sa kanya. Ang leksiyon dito ay ang lugar kung saan naroroon ang manlalakbay sa oras sumikat ang araw at oras ng lumubog nito kahit kumunti ang umaga sa kanya o humaba, hindi dito tinitignan ang kaibahan ng orasan.

Naantala sa paglipad ng Eroplano

138. Ang sinumang lumakbay sa eroplano at kumpirma ang kanyang reserbasyon at ang paliparan ay nasa labas ng kanyang lugar. Kumain siya sa oras nang siya'y lumabas sa kanyang lugar ngunit naantala ang paglipad ng eroplano o merong humarang sa kanyang paglalakbay sa araw na yaon. Ang kanyang pagsira ng pag-aayuno ay tama at hindi niya kailangang magtimpi sapagkat siya ay nagawa ayon sa batas ng Islam subalit bayaran niya ito.

Dapat makaalis muna sa Lugar

139. Ang manlalakbay kapag gustong kumain ay hindi dapat kumain hanggang siya'y nakaalis sa mga pamamahay ng kanyang lugar. Ito ang sinabi ni Ibnu Mundir at ni Ibnu Abdul Bar at Nawawi at Ibnu Qudama at pinagkasunduan din ng mga Dalubhasa dahil sa Hadith ni Abu Basrah¹ at Anas² sa isa sa mga nakakasira ng ayuno ay ang bago umalis sa mga pamamahay, itong Hadith ay merong kahinaan at talakayan.

Puwedeng sirain ng Manlalakbay ang Ayuno

140. Ang sinumang lumakbay na nag-aayuno ay puwede siyang makipagtalik kahit kumain siya bago nito o humangad na sirain ang pag-aayuno o hindi, ayon sa malapit na opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat puwede sa manlalakbay na sirain ang pag-aayuno sa pakikipagtalik.

---

¹ Isinalaysay ni Abu Dawud (1402) at nandoon sina Kulaib at Ubaid na hindi kilala katulad sa sinabi ni Ibnu Khuzaimah sa kanyang Saheh (2040)

² Isinalaysay ni Termidi (799) at ginawang Hasan ni Termidi at ginawang Daef ni Shawkani sa Nilul Awtar (4/271) at binaggit ito ni Hafidh.

Hindi kailangang magtimpi ang Manlalakbay

141. Ang sinumang lumakbay sa kanyang bayan na siya ay kumain, hindi niya kailangang magtimping hindi kumain ayon sa malapit na salita ng mga Dalubhasa. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil sa kawalan ng katibayan rito, at sa kawalan ng saysay na magtimpi.

Walang ayuno ang Manlalakbay maliban sa ayuno ng Ramadan

142. Ang sinumang lumakbay sa Ramadan ay hindi puwedeng mag-ayuno maliban lamang para sa Ramadan o magbayad ng ayuno o pantubos o boluntaryo. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat kung walang pahintulot ay kailangang mag-ayuno sa oras.

Pagkaiba ng pagtanaw sa Hilal

143. Pagkaiba-iba ang pagtanaw sa Hilal (Bagong buwan) mula sa simula at katapusan sa pagitan ng mga lugar ay merong pitong sitwasyon:

Una: Sinumang lumakbay sa ibang lugar sa huli ng Shaban at ang mga tao ay hindi nag-aayuno ngunit nang siya ay dumating sa kanyang lugar, ang mga tagaroon ay nakakita ng Hilal kaya sila ay nag-aayuno. Kaya kailangan niyang mag-ayuno kasama nila.

Pangalawa: Ang sinumang lumakbay sa ibang lugar bago pumasok ang araw ng Eid na siya'y nag-ayuno kasama ng mga tagaroon at nang siya ay dumating sa kanyang lugar, ang mga tao roon ay nag-aayuno pa rin. Dito meron salungatan ang mga Dalubhasa.

- **Unang Opinyon:** Mag-ayuno siya kasama nila hanggang kumain sila kahit umabot ng ikatatlong araw.
- **Pangalawang Opinyon:** Sirain niya ang kanyang pag-aayuno ng palihim kahit umabot sila sa ikatatlong araw. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa at ito ang pinakamalapit na opinyon.

Pangatlo: Ang sinumang lumakbay sa ibang lugar at nakita roon ang Hilal ng Shawwal at saka siya ay bumalik sa kanyang lugar ngunit hindi

nakita roon ang Hilal. Dito meron salungatan ang mga Dalubhasa – Kaawaan nawa sila ni Allah – .

Ang mas Malapit na Opinyon: Hindi puwede siyang mag-ayuno at kumain ng palihim sapagkat ang obligasyon para sa kanya ay dalawampu't siyam na araw o tatlumpung araw. Itong karagdagan sa kanya ay hindi puwede dahil natapos na ang kanyang obligasyon sa Buwan ng Ramadan. At kung boluntaryong pag-aayuno ito, Paano naging obligasyon ang boluntaryo?

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَالَ « الصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ وَالْفِطْرُ يَوْمَ تُفْطَرُونَ وَالْأَضْحَى يَوْمَ تُضْحُونَ »

Inulat ni Abu Huraira (r.a) na sinabi ng Propeta (s.a.w): "Ang Pag-aayuno ay araw kung saan kayo ay nag-aayuno at ang Pagsira ng Pag-aayuno ay araw kung saan sinisira ng mga tao at ang Adha ay araw kung saan kayo ay kumakatay". Isinalaysay ni Termidi¹.

Hindi wasto ito na maging Marfu (المرفوع) at kung wasto ang Hadith sa pag-aayuno kung saan nag-aayuno ang mga tao ay dapat naaayon sa batas ng Islam. Itong Hadith ay pumapasok sa Buwan at paglabas nito. At lumabas ang buwan kung saan siya sumusunod na lugar, at hindi katulad ng taong nakakita ng Hilal na nag-iisa at hindi tinanggap ang kanyang pagsaksi. Katotohanan ang pagsasagawa ng obligasyon at ang pagdagdag sa hindi obligasyon ay nakagawa ng hindi inutos ni Allah. Ang dahilan ng salungat sa dalawang isyu ay kung saan dapat titignan, sa unang lugar ba o sa pangalawang lugar?.

Pang-apat: Ang sinuman ang nasa ibang lugar at ang mga tagaroon ay nag-aayuno sa huling buwan, At nang siya'y dumating sa kanyang lugar, nakita nila ang Hilal ng Shawwal kaya sinira niya ang ayuno kasama nila. Kung ang kanyang pag-aayuno ay kulang ng dalawampu't

---

¹ Isinalaysay ni Termidi (697) at kanyang sinabi: "Hasan Gharib" at iniwasto ni Albani at ni Daruqutni ma ito ay mula sa salita ni Aisha, Tignan sa Ilal (3893)

siyam na araw ay kikailangan niyang sirain ang pag-aayuno ngunit bayaran niya ito sa ibang araw.

Panglima: Ang sinumang nag-ayuno sa ibang lugar at kumain kasama nila ng Iftar sa Eid at siya ay nakapag-ayuno ng dalawampung siyam na araw at saka lumakbay sa kanyang lugar, ito ay depende sa mga sitwasyon:

a. Kung ang kanyang lugar at ang lugar na kanyang lalakbayin ay nag-ayuno ng dalawampu't siyam na araw, Sapat na ang kanyang pag-aayuno sa dalawampu't siyam na araw.

b. Ang lugar na siya'y naroroon ay kumakain na at saka dumalo siya sa Eid kasama nila. Tunay siya ay nakapag-ayuno ng dalawampu't siyam na araw subalit sa kanyang lugar ay nag-aayuno hanggang tatlumpung araw, kahit siya ay nag-ayuno kasama ng mga tagaroon ng mga araw o hindi nag-ayuno. Puwede na sa kanya ang dalawampu'y siyam, depende sa lugar kung saan niya sinira ang pag-aayuno.

c. Kung ang dalawang lugar ay nag-ayuno ng tatlumpung araw subalit siya ay nag-ayuno ng dalawampu't siyam na araw at sinira niya ang kanyang pag-aayuno sa araw ng Eid sa lugar kung saan siya'y lumakbay. Na parang nag-ayuno ng nauna ang kanyang lugar pagkatapos ng lugar na kanyang nilakbayan. Ito ang opinyon ng ibang Dalubhasa sa ngayon: Sapat na sa kanya ang pag-aayuno ng dalawampu't siyam na araw sapagkat ang buwan ay puwede maging dalawampu't siyam o tatlumpung araw. Ang mas malapit ay magbayad siya sa araw na iyon sapagkat ang dalawang lugar ay nag-ayuno ng tatlumpung araw.

Pang-anim: Sinumang nag-ayuno sa kanyang lugar at lumakbay sa unang araw sa ibang lugar at ang tagaroon ay hindi pa nag-aayuno at saka siya'y nanatili roon, meron siyang dalawang sitwasyon:

a. Kung ang kanyang pananatili sa lugar na kanyang nilakbayan at kanyang inabutan ang Eid doon kasama nila. Tunay siya ay nakapag-

ayuno ng dalawampu't siyam na araw at bayaran niya ang kanyang utang sa pag-aayuno sa unang araw.

b. Kung nanatili siya sa lugar na kanyang nilakbayan at kanyang naabutan doon ang Eid kasama nila. Siya ay nakapag-ayuno na ng tatlumpung araw at merong natirang utang na isang araw. Kailangan pa ba niyang mag-ayuno kahit ito ay maging tatlumpung isang araw ang kanyang pag-aayuno, o kaya hindi kailangang mag-ayuno dahil ang buwan ay tatlumpung araw lamang, kaya ang mas malapit ay magbayad na lang.

Pangpito: Ang sinumang lumakbay sa kanyang lugar na sinira niya ang kanyang pag-aayuno ngunit ang mga tagaroon ay nag-aayuno para sa tatlumpung araw, at nang dumating siya sa ibang lugar, sila ay kumakain para sa Eid. Dapat niyang bayaran ang pag-aayuno dahil pananagutan pa niya ito.

Pagsagawa ng Kabayaran sa Ikatatlumpung araw ng Ramadan?

144. Puwede ba gawin ang kabayaran sa ikatatlumpung araw ng Ramadan?

Hindi puwedeng mag-ayuno ang manlalakbay o ang may-sakit sa Ramadan bilang kabayaran. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ito ay obligasyon.

Panglima: Kabayaran sa Pag-aayuno o Boluntaryong Pag-aayuno

Agahan ang Pagbayad ng Ayuno

145. Mainam na padaliin ang pagbabayad sa kakulangan sa pag-aayuno sa Ramadan. At mainam na huwag ito ipaliban maliban kung meron siyang dahilan sapagkat walang sinuman ang nakakaalam kung ano ang mangyari sa kanya sa mundo.

Bayaran bago sumapit ang panibagong Ramadan

146. Kailangang bayaran bago ang sumapit ang panibagong Ramadan. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat si Aisha (r.a) ay hindi nagpapaliban sa kabayaran. Ito ang malapit na opinyon.

Hindi Kailangang sunod-sunurin ang Pagbayad

147. Hindi kailangang pagsunod-sunurin ang pagbabayad sa pag-aayuno at puwede ito sa magkaibang araw ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa. Ito rin ang opinyon ni Anas at Abu Huraira (r.a)¹ at Apat na Imam dahil sa sinabi ng Allah: "Ang ipagliban ito sa ibang mga araw".

Pagpapahuli sa Kabayaran

148. Ang sinumang nagpapahuli sa kabayaran hanggang umabot sa panibagong Ramadan ay meron siyang dalawang sitwasyon:

Una: Kung pinahuli niya ito na may kadahilan ay kailangang magbayad na walang Fidyá.

Pangalawa: Kung pinahuli niya ito na walang kadahilanan ay kailangang bayaran na may Fidyá sa bawat araw ay magpakain. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil ito ang hatol ng anim mula sa Kasamahan ng Propeta Kalugdan nawa sila ni Allah².

Hindi inuulit ang mga kabayaran sa Kaffarah

149. Hindi inuulit ang mga kabayaran sa Kaffarah dahil sa paglampas higit sa Ramadan sa pagpapahuli ayon sa mga Dalubhasa dahil sa kawalan ng katibayan.

Isyu: Mga batas sa Pagpapakain ay katulad sa Fidyá para sa mahinang mag-ayuno.

Pagsadyang Sirain ang Ayuno na Walang Dahilan

150. Ang sinumang sinadyang sumira ng pag-aayuno sa Ramadan na walang dahilan ay kailangang magbalik-loob at magbayad. Ito ang

---

¹ Tafsir Ibnu Abi Hatim (1/306)

² Istidh'kar (3/366) Sunan Kubra ni Baihaqi (8211) at Musnaf Abdur Razzaq (7620)

opinyon ng Apat na Imam dahil ito ay kanyang pananagutan katulad sa bananggit.

Puwede sirain ang ayuno sa Kabayaran

151. Puwedeng sirain ang pag-aayuno sa araw kung saan siya ay nagbabayad ng pag-aayuno para sa Ramadan kapag meron siyang dahilan. Ang malapit ay huwag niyang sirain ito kapag walang dahilan sapagkat ang pagbabayad katulad rin sa pagsasagawa at paglabas rin sa salungatan ng mga Dalubhasa, Ngunit ang karamihan ay nagbabawal rito.

Kabayaran sa sumira ng Ayuno sa Kabayaran

152. Ang sinumang sumira sa araw na siya nagbabayad ng pag-aayuno ay kailangan niyang bayaran ito ng isang araw lamang at hindi dalawa ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa dahil sa kawalan ng katibayan.

Pag-aayuno ng Boluntaryo bago ang Kabayaran

153. Puwede mag-ayuno ng boluntaryo sa pag-aayuno bago niyang bayaran ang pagkakautang sa Ramadan. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ang oras ng pagbayad ay mahaba.

Pag-aayuno sa Araw ng Tashriq

154. Ang pag-aayuno sa Araw ng Tashriq sa Buwan ng Dhul Hijjah (13,14, at 15) ay merong dalawang sitwasyon:

Una: Puwede sa nagsasagawa ng Hajj na Tamattu at Qiran na mag-ayuno kung wala silang kakayahang magpakatay na hayop para sa Hadi.

Pangalawa: Hindi puwede sa nagsasagawa ng Hajj na mag-ayuno ng obligado o boluntaryo. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa¹.

---

¹ Isinalaysay ni Bukhari (1997) at Abu Dawud (2418)

Pagbayad ng Utang sa Ayuno sa Araw ng Biyernes at Sabado

155. Puwedeng bayaran ang pagkakautang sa Ramadan sa araw ng Biyernes at Sabado. Ito ang opinyon ng Apat na Imam dahil sa kawalan ng partikular na layunin at ang hadith sa pagbabawal sa pag-aayuno sa Araw ng Sabado ay isang mahinang Hadith.

Namatay na may utang sa Pag-aayuno

156. Ang sinumang namatay at meron siyang utang na pag-aayuno ay merong mga sitwasyon:

Una: Kung ang sakit ay walang lunas at saka hindi pa siya nagpakain sa Ramadan ay kailangan magpakain ang kanyang pamilya mula sa kanyang yaman kung meron iniwan o kaya magpakain sila bilang boluntaryo.

Pangalawa: Kung ang kanyang sakit ay may lunas subalit magpatuloy ito hanggang siya'y mamamatay at wala siyang kakayahang mag-aayuno. Dito wala siyang pananagutan at kanyang pamilya. Ito ang opinyon ng Apat na Imam dahil meron siyang dahilan at siya ay hindi naging pabaya.

Pangatlo: Kung mawala na ang kanyang dahilan at kanyang iniwan ang kabayaran dahil sa kapabayaang hanggang siya'y namatay. Kailangang magpakain ang kanyang pamilya mula sa kanyang yaman kung meron iniwan o magpakain sila para boluntaryo. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ito ay obligasyon ng namatay at tama kung merong mag-aayuno para sa kanya ayon sa ibang mga Dalubhasa.

Pang-apat: Kung namatay siya na walang sakit sa Ramadan, wala siyang pananagutan o ang kanyang pamilya sapagkat ang naiwang araw sa buwan ng Ramadan ay hindi pasok sa kanyang pananagutan.

Paggawa ng iisang Araw na ayuno para sa Namatay

157. Wasto ba ang pag-aayuno ng mga pamilya para sa namatay kung gagawin sa iisang araw lamang kapag merong siyang mga maraming utang sa Ramadan? merong dalawang sitwasyon:

Una: Kung ang pag-aayuno ay walang kondisyong pagkasunod-sunurin tulad sa pagbayad sa Ramadan, wasto ang pag-aayuno ng pamilya para sa namatay sa isang araw o mga araw ng isang tao o marami.

Pangalawa: Kung ang pag-aayuno ay may kondisyon na pagkasunod-sunod tulad sa kabayaran sa pagpatay o pakikipagtalik sa umaga ng Ramadan ay kailangan bayaran ito ng isang tao, May nagsabi: Puwedeng mag-ayuno ang grupo ng tao. Ang isyu ito ay may salungatan.

Pagpasok ng ayuno sa pagitan ng ibang Ayuno

158. Ang pagpasok ng ibang ayuno sa pagitan ng pag-aayuno ay merong mga sitwasyon:

- a.** Pagpasok sa pagitan ng mga obligasyon tulad ng Ramadan at Kaffarah. Ito ay hindi puwede ayon sa pinagkasunduan.
- b.** Ang pagpasok sa pagitan ng boluntaryong pag-aayuno at obligasyon, merong dalawang sitwasyon:

Una: Kung ang isa sa kanila ay may ugnayan sa iba katulad ng pag-aayuno sa Sabado kasama ang pambayad sa Ramadan, hindi po ito puwede ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa sapagkat ang gantimpala ay naaayon sa pagiging ganap ng pag-aayuno sa Ramadan.

Pangalawa: Kung ang dalawa ay magkahiwalay. Ang mas malapit ay merong dalawang sitwasyon:

- i.** Sunnah kasama ang Wajib katulad ng pag-aayuno sa araw ng Lunes at Huwebes at sampung araw ng Dhul Hijjah kasama ang pambayad sa pag-aayuno o Kaffarah, Ito ay tama katulad ng Tahhiyatul Masjid kasama ang obligasyon na Salah. Ito ang opinyon ng Apat na Imam.
- ii.** Tukoy na Sunnah kasama ang Wajib katulad ng pag-aayuno sa Arafah at A'shurah kasama ang pambayad na pag-aayuno at Kaffarah. Ang malapit ay hindi puwede hangarin ito sapagkat ang bawat isa ay merong nakabukod na pagsamba katulad ng mga Sunnah sa Salah na hindi puwedeng ipagsabay. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Ikatlo: Ang pagpasok sa pagitan ng mga Sunnah na pag-aayuno ay meron ding mga sitwasyon:

- i.** Sunnah Mutlaqa, tulad ng pag-aayuno sa sampung araw ng Dhul Hijjah at tatlong araw sa bawat buwan at Lunes at Huwebes, ay pagwasto sa pagpasok at pagsali sa pagitan nito sa iisang hangarin katulad ng Sunnah sa Salah dahil sa Wudu kasama ang pagpasok sa Masjid.
- ii.** Tukoy na Sunnah katulad ng pag-aayuno ng araw sa Shawwal kasama ang tatlong araw sa kabilugan ng buwan ayon sa nagsasabi na ito ay tukoy, hindi puwedeng ipagsabay ang bawat isa. Ang iba nagsabi: Puwede at ang isyu ay may salungatan.
- iii.** Sunnah na malawak at tukoy katulad ng pag-aayuno sa anim na araw ng Shawwal at Araw ng Arafah at A'shura kasama ang Lunes at Huwebes at tatlong araw sa bawat buwan, dito puwede isali katulad ng Tahhiyatul Masjid kasama ang mga Sunnah ng Salah at Duha.

Pag-ayuno sa Anim ng Araw ng Shawwal

159. Mainam na mag-ayuno sa anim na araw ng Shawwal. Ang kagandahan nito ay para siyang nag-ayuno ng isang taon kaya dapat mag-ayuno ang sinuman nito pagkatapos ng utang sa Ramadan. Ito ang opinyon ng ibang grupo ng mga Dalubhasa dahil sa Teksto. At may nagsabi: Puwede mag-ayuno sa Anim bago bayaran ang utang sa Ramadan. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Ang Malapit ay ang Una dahil ang pag-una sa anim na araw bago ang pag-aayuno sa Ramadan ay salungat sa kondisyon sa Hadith, At hindi puwedeng mag-ayuno sa anim na araw maliban sa Shawwal ayon sa malapit na opinyon ng mga Dalubhasa sapagkat ang anim ay hindi sa kanyang oras. At sinumang umiwan nito na may dahilan ay kailangan pa bang magbayad? merong salungatan at sana meron siyang ang gantimpala rito.

Pag-aayuno sa Araw ng Arafah

160. Ang pag-aayuno sa Araw ng Arafah ay merong dalawang sitwasyon:

Una: Sa mga hindi nagsasagawa ng Hajj ay mainam sa kanilang mag-ayuno dahil sa magandang maidulot nito.

Pangalawa: Sa nagsasagawa ng Hajj ay hindi dapat mag-ayuno. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa upang italaga ang kanyang sarili sa pagsamba sa pamamagitan ng pag-alaala at panalangin.

Ang mas malapit: Kung nahihirapan ang tao at nanghihina sa pag-alaala at panalangin, ang mainam sa kanya ay kumain sapagkat ang kagandahan ng Hajj ay higit na mainam kaysa pag-aayuno ng Arafah. Kung ang pag-aayuno ay hindi nagpapahina sa kanya, ay walang problema. Ito ang opinyon ng ibang mga Dalubhasa. At merong salaysay na ayon kay Aisha at Usama bin Zayd at Zubair at Uthman bin Abi Ass Kalugdan nawa sila ng Allah at salaysay ni Hasan at Qatada at A'ta¹.

Samantala ang pagbabawal sa pag-aayuno ay hindi wasto², at kung wasto, may nagsabi: Ang pagbabawal ay para sa kinamumuhian o sa sinumang nahihirapan rito, sapagkat walang salaysay mula sa Propeta (s.a.w) na nag-uutos na sirain ang pag-aayuno sa nagsasagawa ng Hajj.

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - خَرَجَ عَامَ الْفَتْحِ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ كُرَاعَ الْعَمِيمِ فَصَامَ النَّاسُ ثُمَّ دَعَا بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ فَرَفَعَهُ حَتَّى نَظَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ ثُمَّ شَرِبَ فَقِيلَ لَهُ بَعْدَ ذَلِكَ إِنَّ بَعْضَ النَّاسِ قَدْ صَامَ فَقَالَ « أَوْلَيْكَ الْعُصَاةُ أَوْلَيْكَ الْعُصَاةُ » رَوَاهُ مُسْلِمٌ

Inulat ni Jabir bin Abdullah (r.a) na ang Mensahero ng Allah (s.a.w) ay lumabas sa panahon ng pananakop tungo sa Makkah sa Ramadan at saka siya ay nag-ayuno hanggang umabot sa Kural Ghamim at nag-aayuno rin ang mga tao. Pagkatapos humingi siya ng baso ng tubig at

¹ Pinalabas ni Malik sa Muwatta (1390) at Musannaf bin Abu Shaimah (9219, 13395) at Fathul Bari (4/238)

² Pinalabas ni Abu Dawud (2440) Badru Munir (5/749) at ginawang Mahina ni Uqaili at Ibnu Hazm at Nawawi.

saka inangat ito hanggang nakita ng mga tao at saka ininom. Sabi sa kanya pagkatapos ng iyon: Tunay ang ibang tao ay nag-ayuno, kanyang sinabi: "Sila mga yaong sumuway, sila mga yaong sumuway." Isinalaysay ni Muslim.

Sa ibang salaysay: (Katotohanan ang mga tao ay nahihirapan sa pag-aayuno). Katotohanan ang ibang mga Dalubhasa ay nagsabi: Ito ay para sa sinumang nanghihina sa kanyang pag-aayuno sa paglalakbay o ang Propeta (s.a.w) ay nag-utos sa kanila na sirain ang kanilang pag-aayuno upang sila ay maging malakas sa harap ng mga kalaban. Ito ang matinding dahilan at malaking benepisyong hindi nila ginawa hanggang naghanggad sila na sirain ang pag-aayuno.

Pag-aayuno sa A'shura

161. Mainam na mag-ayuno sa A'shura kahit ito ay tumugma sa araw ng Sabado. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sa ikasampung araw sa buwan ng Muharram. Mainam rin mag-ayuno sa ikasiyam kasama nito dahil sa kagandahan nito at ito rin ay mainam na pag-aayuno pagkatapos ng Ramadan, ang Muharram ang buwan ni Allah.¹ Mainam na paramihin ang pag-aayuno sa buwan ng Shaban dahil sa ginawa ng Propeta (s.a.w).² Subalit ang pagbabawal sa pag-aayuno sa sabado ay hindi wasto.³

Grupong Pag-aayuno

162. Grupong pag-aayuno para paalisin ang kalamidad sa Nasyon o sa lugar o sa kapatid na muslim at ipa. Ito ay hindi ipinag-uutos dahil sa kawalan ng katibayan at hindi naisalaysay mula sa mga Kasamahan ng Propeta (r.a) at sa kanilang mga kasunod dahil ang pinagmulan ng pagsamba ay batas ng Allah.

---

¹ Isinalaysay ni Muslim (202)

² Isinalaysay ni Bukhari (1969) at Muslim (1156)

³ Sabi ni Malik: Kasinungalingan at ginawang mahina ni Nisa'i at Zuhri at Ibnu Arabi at Ibnu Mulqin at iba pa.

Pang-anim: Mga Isyu sa Zakatul Fitr

Ang pagpapalabas ng Zakatul Fitr

163. Ang pagpapalabas ng Zakatul Fitr ay isang pagkain ng tagaroon sa lugar bago ang Salah ng Eid ng isang araw o dalawa. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil sa gawain ng mga Kasamahan ng Propeta Kalugdan nawa sila ni Allah¹.

Pagpaliban sa Zakatul Fitr

164. Ang sinumang nagpaliban ng Zakatul Fitr hanggang pagkatapos ng Salah ng Eid kahit meron pa siyang dahilan ay dapat siyang magbigay at wala siyang kasalanan. Ngunit kung walang kadahilanan at saka siya'y nagbigay, dito meron siyang kasalanan at kailangan niyang magbalik-loob. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

Zakatul Fitr sa Manlalakbay

165. Ang sinumang naging obligasyon niya ang Zakatul Fitr at siya'y naglalakbay ay kailangang ipamigay ito sa lugar kung saan nandoon siya. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa sapagkat ang Zakatul Fitr ay binibigay kung saanman siya naroroon. At kung pinaubaya niya sa sinumang magbigay nito para sa kanya sa kanyang lugar ay pinapahintulutan. Ito ang opinyon ng ibang mga Dalubhasa.

Lugar kung saan magpalabas ng Zakatul Fitr

166. Kung naglalakbay ang isang tao sa ibang lugar ay kailangang magbigay ng Zakatul Fitr para sa kanyang pamilya sa lugar kung saan hindi sila kasama. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa dahil sila ay nasa kanyang pananagutan at kung sila ay nagbigay para sa kanilang mga sarili sa kanilang lugar ay puwede rin. Ito ang opinyon ng karamihan ng mga Dalubhasa.

O Allah, gabayan Mo po kami sa pinakamahusay na pag-aayuno at pagdarasal at huwag mo ipagbawal ang mga kagandahan sa Buwan

---

¹ Isinaylay ni Bukhari (1511)

ng Ramadan at biyaya nito at Pagpalain Mo po kami ng biyaya sa kapayapaan ng aming mga damdamin at ingatan Mo po ang aming pag-aayuno at mga katawan at gabayan Mo po ang aming mga sarili at mga anak at mga asawa at patibayin Mo po kami hanggang sa kamatayan. Iligtas Mo po kami sa mga kasamaan at sakuna at tulungan Mo po kami at gawing mararangal na mga Muslim sa lahat ng mga lugar.

Sinulat ni: Fahad bin Yahya Amari

Mga Pinagkukunang Reperensiya ng May-Akda:

1- Fathu Afaq Lil Amal Jad

- 2- Haninul Af'ida
- 3- Rihlatun Najah baina Zawjain
- 4- Sabbaud Duat ila Mawakibul Hajj
- 5- Ma'a'natu Shab
- 6- Mukh'tasar fi Ahkamus Safar
- 7- Zadul Musafir
- 8- Tuhfa fi Ahkamul Umrah wal Masjidil Haram
- 9- Zadul Mu'tamir
- 10- Baghiyatul Mush'taq fi Ahkam Jalsa Ish'raq
- 11- Zadul Jalsatul Ish'raq
- 12- Ibtith'ath Amal wa Alam wa Ahkam
- 13- Khalisul Jaman fi ightinam Ramadan
- 14- Fil Eid malal famal Khalal
- 15- Hamasat li Za'i'ratil Baytil Haram
- 16- Hukmu Hudur A'yadul Kuffar bi Hujjatil Maslaha wad Dawah ilallah
- 17- Salwatul Fuad fi Ada bwa Ahkamil Ihdad.
- 18- Ijaba wadiha fi hukmi Tikrarul Fatiha
- 19- Imta'in Nadar bi Ahkamil Jam'i fil matar
- 20- Juz'u fi ba'di Ahkam Nuzala Fanadiq
- 21- Wijaza fi Ahkam Salahil Janaza
- 22- Tawadu Ilmi

TALAN NG NILALAMAN

Pambungad	2
Una: Mga Isyung patungkol sa mga Kondisyon ng Pag-aayuno at mga tungkulin nito at mga Batas ng Pagsira ng Pag-aayuno.	8
1. Ang Pag-Aayuno ay Obligasyon.....	8
2. Ang Pagtakwil sa Pag-aayuno.....	8
3. Tamang edad at pagpasok sa Islam.....	8
4. Kondisyon sa Kabataan.....	8
5. Bawal mag-ayuno bago ang Ramadan.....	8
6. Pagtanaw sa bagong buwan.....	9
7. Paghangad ng Pag-aayuno	9
8. Lugar ng Hangarin	10
9. Wastong hangarin sa mga Boluntaryong Pag-aayuno.....	10
10. Gantimpala sa Humangad	10
11. Pagkain ng Sahur.....	11
12. Sitwasyon ng Nahimatay	11
13. Nawalan ng Malay	11
14. Matanda at May sakit.....	11
15. Fidyah	12
16. Paglalakbay na walang kakayahan.....	12
17. Pagpapakain bago ang Oras	12
18. Hindi mawawala ang Pananagutan.....	12
19. Kawanggawa sa walang kakayahan	13
20. Kabayaran sa may kakayahan	13
21. Pagpapahuli sa Pagpapakain	13
22. Kapag dumating ang Kakayahan	13
23. Matanda na nawalang ang pag-iisip	13
24. Sakit na puwedeng sirain ang Ayuno	14

25.	Mga uri ng Karamdaman	14
26.	Uri ng mga Paghihirap	14
27.	Taong may sakit sa pag-iisip.....	14
28.	Buntis at Nagpapasuso	16
29.	Pag-aayuno dahil sa Kapakanan ng Sanggol.....	17
30.	Pagsira ng pag-aayuno para sa kapakanan ng iba.....	17
31.	Ang Regla	17
32.	Natapos ang Regla bago ang Fajr	18
33.	Hindi normal na regla	18
34.	Paglabas ng Dugo.....	18
35.	Kayumanggi at Dilaw na Dugo mula sa Babae.....	18
36.	Pag-aayuno ng mga Sumisisid	19
37.	Umabot ang tubig na hindi sinadya	19
	Pangalawa: Mga Isyu na may kaugnayan sa oras ng pagtimi pi at pagsira.	19
38.	Pagtiwala sa mga Panibagong Kagamitan	19
39.	Adhan	20
40.	Pag-akala sa natirang Oras	21
41.	Pagkain na may pagdududa sa paglubog ng Araw	22
42.	Naging malinaw ang Pagdududa.....	22
43.	Pag-akala na tapos na paglubog ng Araw	22
	Babala: Ang kaibahan ng Pagdududa at Akala:	23
44.	Lugar na Merong Gabi At Umaga	23
45.	Lugar na mahirap tukuyin ang oras ng Gabi at Umaga	24
	Pangatlo: Ang mga makakasira ng Pag-aayuno at mga Sitwasyon at ang Prinsipyo.	24
46.	Dumadaan sa Bunganga o Ilong.....	24

47.	Pagdurugo mula sa Panganganak	24
48.	Pagsuka ng Sinadya.....	25
49.	Paglabas ng Dugo.....	25
50.	Paninigarilyo	25
51.	Tablitas para sa atake sa Puso.....	25
52.	Pinapatak na Gamot	25
53.	Hangin na Oxygen	26
54.	Ang Pagbabakuna	26
55.	Ang pagsasagawa ng Dialysis	26
56.	Pagpasok sa harapan ng Ari	27
57.	Paggamit ng Toothpaste.....	27
58.	Ang Bubble Gum	27
59.	Ang (Gastroscope).....	27
60.	Tina para sa mga pilikmata.....	27
61.	Pampakulay ng Buhok	28
62.	Gamot Na Pandikit.....	28
63.	Medikal na Likido.....	28
64.	Medikal na nilalanghap at spray	28
65.	Paglanghap ng Singaw at Usok.....	29
66.	Pagkuha ng Dugo	29
67.	Aksidente	29
68.	Pagdurugo ng Sinadya	29
69.	Paggamit ng Kemikal	30
70.	Inyeksiyon sa Dugo	30
71.	Cream at Moisturizer	30
72.	Anesthesia.....	30
73.	Pagtanggal ng Kapiroso ng parte sa Katawan.....	30

74.	Paglunok ng Plema	30
75.	Paglunok ng Laway	31
76.	Paglunok sa natirang Tubig	31
77.	Sobrang Pagmumog at Pagsinga	31
78.	Pagmumog ng Gamot	31
79.	Sprayer na may Gamot	31
80.	Pagtanggal ng Ngipin at Pustiso at Liposuction	32
81.	Mabasang Panaginip.....	32
82.	Paglabas ng Madhi.....	32
83.	Paglabas ng Semilya.....	32
84.	Halik ng Asawa.....	33
85.	Likidong lumalabas pagkatapos ng Ihi	34
	Magandang Aral:.....	34
86.	Paglunok ng Kaunting Pagkain	34
87.	Paglunok sa pagitan ng Ngipin	35
88.	Pakipagtalik sa umaga ng Ramadan.....	35
89.	Kabayaran ng Pakipagtalik	35
90.	Kung hindi kayang Magpalaya	36
91.	Pagsira sa Ayunong sunod-sunod	36
92.	Walang kakayahang mag-ayuno dahil sa Karamdaman.....	36
93.	Sukatan ng Pagpapakain.....	37
94.	Pakainin ang mga Mahihirap.....	37
95.	Walang kakayahan sa Kaf'farah	38
96.	Kabayaran sa Asawang Babae.....	38
97.	Pagbayad sa Araw ng kanyang Pakipagtalik.....	38
98.	Sa gumagawa ng Pangangalunya	39
99.	Ang sumira ng Ayuno ng sadya ay merong Kabayaran	39

100. Pagkain dahil Nalimutan.....	39
101. Kabayaran sa paulit-ulit na Pagtatalik	39
102. Pagtanggap mula sa pakikipagtalik dahil sa Adhan.....	40
103. Pakipagtalik bago ang Fajr.....	40
104. Nilabasan pagkatapos ng Fajr.....	41
105. Pakipagtalik sa Gabi ngunit naabutan ng Fajr	41
106. Manlalakbay ay hindi kailangang Magtimpi.....	41
107. Pagligo pagkatapos ng Fajr	42
108. Semilya para sa Pagsusuri	42
109. Pag-inyeksyon ng semilya sa Babae	42
110. Paggamit ng Siwak.....	42
111. Paglunok sa tira ng Siwak	43
112. Paglasa sa Pagkain	43
113. Paghalik at Pagyakap	43
114. Kondisyon ng Nakakasira	43
115. Pinakamalaking Kabayaran	44
116. Kamangmangan sa Kabayaran	44
117. Ang Kasalanan ba ay nakakasira ng Ayuno?.....	44
118. Pagkalimot at Pag-akala sa Ayuno	44
119. Pagtatrabaho ng mabigat sa Ramadan	45
120. Pagligtas sa isang tao.....	45
121. Pagputol ng Hangarin sa Ayuno	45
122. Pagbalik ng Hangarin sa Boluntaryong Ayuno.....	45
123. Pagdududa kung nakakain ba sa Ramadan	45
124. Paghangad ng nakakasira sa Ayuno	45
125. Paalalahan ang taong nakalimot sa Pag-aayuno	46
126. Pagpigil ng Regla	46

Pang-apat: Pag-aayuno sa oras ng Paglalakbay.....	46
127. Sitwasyon na puwedeng Sirain ng Manlalakbay	46
128. Pag-aayuno o Pagkain sa Paglalakbay	47
129. Pag-aayuno sa Araw ng A'shura sa Paglalakbay.....	48
130. Paglalakbay ay puwede Kumain.....	48
131. Mga Nagmamaneho	49
132. Sinumang naglalakbay para kumain	49
133. Nakipagtalik at pagkatapos Lumakbay	49
134. Pag-aayuno ng Manlalakbay	50
135. Puwede kumain ang Manlalakbay.....	50
136. Pagsakay sa Eroplano	50
137. Pagdaan sa Himpapawid	50
138. Naantala sa paglipad ng Eroplano.....	51
139. Dapat makaalis muna sa Lugar.....	51
140. Puwedeng sirain ng Manlalakbay ang Ayuno.....	51
141. Hindi kailangang magtimi ang Manlalakbay.....	52
142. Walang ayuno ang Manlalakbay maliban sa ayuno ng Ramadan.....	52
143. Pagkaiba ng pagtanaw sa Hilal.....	52
144. Pagsagawa ng Kabayaran sa Ikatatlung araw ng Ramadan?	55
145. Panglima: Kabayaran sa Pag-aayuno o Boluntaryong Pag-aayuno	55
146. Agahan ang Pagbayad ng Ayuno	55
147. Bayaran bago sumapit ang panibagong Ramadan	56
148. Hindi Kailangang sunod-sunurin ang Pagbayad.....	56
149. Pagpapahuli sa Kabayaran.....	56

150. Hindi inuulit ang mga kabayaran sa Kaffarah	56
151. Pagsadyang Sirain ang Ayuno na Walang Dahilan.....	56
152. Puwede sirain ang ayuno sa Kabayaran.....	57
153. Kabayaran sa sumira ng Ayuno sa Kabayaran	57
154. Pag-aayuno ng Boluntaryo bago ang Kabayaran.....	57
155. Pag-aayuno sa Araw ng Tashriq	57
156. Pagbayad ng Utang sa Ayuno sa Araw ng Biyernes at Sabado	58
157. Namatay na may utang sa Pag-aayuno.....	58
158. Paggawa ng iisang Araw na ayuno para sa Namatay	58
159. Pagpasok ng ayuno sa pagitan ng ibang Ayuno.....	59
160. Pag-ayuno sa Anim ng Araw ng Shawwal	60
161. Pag-aayuno sa Araw ng Arafah	61
162. Pag-aayuno sa A'shura.....	62
163. Grupong Pag-aayuno	62
Pang-anim: Mga Isyu sa Zakatul Fitr	63
164. Ang pagpapalabas ng Zakatul Fitr	63
165. Pagpaliban sa Zakatul Fitr.....	63
166. Zakatul Fitr sa Manlalakbay	63
167. Lugar kung saan magpalabas ng Zakatul Fitr	63
Mga Pinagkukunang Reperensiya ng May-Akda:	64